

UNIVERZITA PARDUBICE
FAKULTA ZDRAVOTNICKÝCH STUDIÍ

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

2020

Kateřina Langrová

Univerzita Pardubice
Fakulta zdravotnických studií

Pohled všeobecných a praktických sester na současné možnosti vzdělávání

Kateřina Langrová

2020

Bakalářská práce

Univerzita Pardubice
Fakulta zdravotnických studií
Akademický rok: 2018/2019

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: **Kateřina Langrová**
Osobní číslo: **Z17037**
Studijní program: **B5341 Ošetřovatelství**
Studijní obor: **Všeobecná sestra**
Téma práce: **Pohled všeobecných a praktických sester na současné možnosti vzdělávání.**
Zadávající katedra: **Katedra ošetřovatelství**

Zásady pro vypracování

1. Studium literatury, sběr informací a popis současného stavu řešené problematiky.
2. Stanovení cílů a metodiky práce
3. Příprava a realizace průzkumného šetření dle stanovené metodiky.
4. Analýza a interpretace získaných dat.
5. Zhodnocení výsledků práce.

Rozsah pracovní zprávy: **35 stran**
Rozsah grafických prací: **dle doporučení vedoucího**
Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam doporučené literatury:

1. BRŮHA, Dominik a Eva PROŠKOVÁ. Zdravotnická povolání. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2011. ISBN 978-80-7357-661-5
2. HEŘMANOVÁ, Jana. Etika v ošetrovatelské praxi. Praha: Grada, 2012. Sestra (Grada). ISBN 978-80-247-3469-9.
3. KELNAROVÁ, Jarmila. *Ošetrovatelství pro zdravotnické asistenty*. Praha: Grada, 2009. Sestra (Grada). ISBN 978-80-247-2830-8.
4. KUTNOHORSKÁ, Jana. *Historie ošetrovatelství*. Praha: Grada, 2010. Sestra (Grada). ISBN 978-80-247-3224-4.
5. PLEVOVÁ, Ilona. *Ošetrovatelství I. 2.,* přepracované a doplněné vydání. Praha: Grada Publishing, 2018. Sestra (Grada). ISBN 978-80-271-0888-6.+
6. VĚVODA, Jiří. Motivace sester a pracovní spokojenost ve zdravotnictví. Praha: Grada, 2013. Sestra (Grada). ISBN 978-80-247-4732-3.

Vedoucí bakalářské práce: **PhDr. Iva Marková**
Katedra ošetrovatelství

Datum zadání bakalářské práce: **1. prosince 2018**
Termín odevzdání bakalářské práce: **7. května 2020**

L.S.

doc. Ing. Jana Holá, Ph.D.
děkanka

PhDr. Kateřina Horáčková, DiS.
vedoucí katedry

V Pardubicích dne 9. března 2020

PROHLÁŠENÍ AUTORA

Prohlašuji:

Tuto práci jsem vypracovala samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využila, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byla jsem seznámena s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Beru na vědomí, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů, a směrnicí Univerzity Pardubice č. 7/2019 Pravidla pro odevzdávání, zveřejňování a formální úpravu závěrečných prací, ve znění pozdějších dodatků, bude práce zveřejněna prostřednictvím Digitální knihovny Univerzity Pardubice.

V Pardubicích dne 16.6.2020

Kateřina Langrová

PODĚKOVÁNÍ

Mé poděkování patří PhDr. Ivě Markové, za vždy milý přístup v průběhu konzultací k vypracování této bakalářské práce, za profesionální vedení a důležité poznatky, trpělivost a laskavost. Velké díky, také patří všem všeobecným a praktickým sestřám, které poskytly rozhovory, jenž se staly součástí mé práce.

ANOTACE

Bakalářská práce má za cíl zjistit pohled a případně svoji zkušenost všeobecných a praktických sester na současné možnosti ve vzdělávání a dále prezentovat možná doporučení pro praxi. Je rozdělena na část teoretickou a praktickou. Teoretická část stručně seznamuje s historií ošetrovatelství a dalším vývojem vzdělávání v ČR, podrobněji pak popisuje současné možnosti vzdělávání a legislativa. Součástí je také kapitola, která je věnována zakladatelce světového ošetrovatelství Florence Nightingalové a projektu, který vznikl na její počest a jako jedna z možností, jak zdůraznit prestiž sester v dnešní době.

Průzkumné šetření bylo provedeno kvalitativní metodou, provedeny byly polostrukturované rozhovory, u vzorku všeobecných a praktických sester průzkum ukazuje, že jsou nespokojeny se současným systémem vzdělávání. Co se týče motivace sestry uvádí, že své povolání berou jako poslání, a proto je baví tuto profesi vykonávat.

Získanými daty, jako výsledek práce vyplývá, že sestry jsou se současným systémem vzdělávání nespokojeny a hodnotí ho negativně. Za vhodné naopak považují, aby sestry získaly kvalifikaci v oboru všeobecná sestra na úrovni středoškolského vzdělání.

KLÍČOVÁ SLOVA

Historie ošetrovatelství, vzdělávání, projekt Nursing Now, všeobecná sestra, praktická sestra, zkušenost se vzděláváním

TITLE

General nurses and practical nurses looking at current educational opportunities

ANNOTATION

The bachelor's thesis aims to find out the view and possibly the experience of general and practical nurses on current opportunities in education and to present possible recommendations for practice. It is divided into theoretical and practical part. The theoretical part briefly acquaints with the history of nursing and further development of education in the Czech Republic, then describes in more detail the current possibilities of education and legislation. It also includes a chapter dedicated to the founder of world nursing, Florence Nightingale, and a project created in her honor and as one of the ways to emphasize the prestige of nurses today.

The exploratory survey was conducted using a qualitative method, semi-structured interviews were conducted, and for a sample of general and practical nurses, the survey shows that they are dissatisfied with the current education system, especially in terms of its duration. As for the motivation of the nurse, she states that they take their profession as a mission and therefore they enjoy this profession. In connection with its anniversary, the work presents a project that was created for this event. This part of the thesis presents the main differences between general and practical nurses in terms of education and competencies. In connection with education, the main legislative standards are also listed here. Exploratory research in the form of semi-structured interviews is presented in the practical part of the work. The aim of this survey was to find out the opinion on the current issues in the education of nurses and the associated satisfaction with this system of education.

Obtains data as a result of the work to find out that nurses are dissatisfied with the current system of education and evaluate it negatively. On the contrary they consider it appropriate for nurses to obtain a qualification in the field of general nursing at secondary school level.

KEYWORDS

Nursing history, education, project Nursing now, general nurse, practical nurse, experience with education

OBSAH

Úvod.....	12
1 Cíle práce	13
1.1 Hlavní cíl.....	13
1.2 Dílčí cíle teoretické části	13
1.3 Dílčí cíle praktické části.....	13
1.4 Průzkumné otázky	13
2 Teoretická část	14
2.1 Vzdělávání a počátky ošetrovatelství v ČR	14
2.2 Vzdělávání po roce 1989 v ČR	14
2.3 Vzdělávání sester v ČR od roku 2004 po současnost	15
2.3.1 Studium na Vyšších odborných školách.....	17
2.3.2 Vysokoškolské vzdělání	18
3 Související legislativa	18
4 Obory Všeobecná a praktická sestra	20
4.1 Studium praktické sestry	20
4.1.1 Kompetence praktické sestry	21
4.2 Studium všeobecné sestry	21
4.2.1 Kompetence všeobecné sestry	23
5 Projekt Nursing now	24
5.1.1 Česká republika a projekt Nursing now.....	24
5.2 Florence Nightingale	25
5.2.1 Přínos F. Nightingale v ošetrovatelství.....	26
6 Shrnutí teoretické části.....	27
7 Průzkumná část	28
7.1 Popis metody zakotvená teorie.....	28
7.2 Průzkumné otázky	29

7.3	Metodika průzkumného šetření.....	29
7.3.1	Popis vzorku respondentů.....	30
7.4	Shromažďování dat	33
7.5	Zpracování dat.....	34
8	Interpretace získaných dat	35
8.1	Grafické znázornění dat	35
8.2	Seznam kódů využitých při analýze.....	37
9	Diskuze	42
10	Doporučení pro praxi	53
11	Závěr	54
12	Použitá literatura	55
13	Přílohy.....	60

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1 - Přehled důležitých událostí ve vývoji ošetrovatelství.....	14
Obrázek 2 - Životní události F. Nightingalové – přehled zásadních dat	26
Obrázek 3 - Charakteristika respondentů.....	32
Obrázek 4 - Kvalita absolventek.....	33
Obrázek 5 - Pohlaví respondentů.....	35
Obrázek 6 - Spokojenost respondentů s vlastním vzděláním	36
Obrázek 7 - Vzdělávání	43
Obrázek 8 - Vzdělání sester	44
Obrázek 9 - Délka působení sester v klinické praxi	45
Obrázek 10 - Pohled na současný systém vzdělávání.....	46
Obrázek 11 - Pohled sester na vysokoškolské vzdělání	47
Obrázek 12 - Připravenost na profesi	48
Obrázek 13 - Navazující vzdělávání	48
Obrázek 14 - Negativní faktory	49
Obrázek 15 - Negativní faktory v průběhu studia.....	50
Obrázek 16 - Motivující faktory pro sestry	51
Obrázek 18 - Ideální forma vzdělávání.....	52

SEZNAM ZKRATEK A ZNAČEK

BLS	Bureau of Labor Statistics
ČR	Česká republika
FZS	Fakulta zdravotnických studií
ICN	International Council of Nurses
MŠMT	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
MZČR	Ministerstvo zdravotnictví ČR
NLZP	Nelékařské zdravotnické povolání
PS	Praktická sestra
SZŠ	Střední zdravotnická škola
UPCE	Univerzita Pardubice
VS	Všeobecná sestra
WHO	World Health Organization/světová zdravotnická organizace
ZA	Zdravotnický asistent

ÚVOD

Ošetřovatelství je „samostatná vědecká disciplína zaměřena na aktivní vyhledávání a uspokojování biologických, psychických a sociálních potřeb nemocného a zdravého člověka v péči o jeho zdraví“ (Špaček, 2004).

Ošetřovatelství je stále ovlivňováno mnoho faktory, a to jak kulturními, politickými tak společenskými. V současné době pozornost zaměřena především na změny související se změnami vzděláváním a připraveností nových sester, což je definováno a zakotveno v zákoně č. 201/2017 Sb. o nelékařských zdravotnických povoláních (ČESKO, 2017).

Vzdělávání sester prošlo ve své historii také celou řadou změn, které mohly být jak pozitivní, tak negativní. Moderní ošetřovatelství je založené na kvalitní a bezpečné ošetřovatelské péči (Plevová a kolektiv, 2018 s. 13).

Velké otázky, a to především v odborné společnosti vyvolal model 4+1, který měl pomoci v rámci nedostatku sester v klinické praxi. Významný je také projekt Nursing Now, který je celosvětově propagován a měl by více ztraktivnit profesi sester pro laickou veřejnost, ale přinést také další možnosti v oblasti pro sestry v klinické praxi. Proto světová organizace WHO (světová zdravotnická organizace) na počátku roku 2019 prohlásila, že následující rok 2020, bude věnován pro oslavu sester a porodních asistentek (Swanson, 2020). Tento projekt je součástí oslav 200 let od narození Florence Nightingalové. K tomuto projektu se připojila i Česká republika (ČAS, 2017).

Průzkumná část práce je zaměřena na sběr dat pomocí kvalitativní metody šetření od všeobecných a praktických sester. Jejím úkolem je zjistit pohled a jejich vlastní zkušenost na vzdělávání, také jejich hodnocení nových sester přicházejících do praxe a možných faktorů, které ovlivňují jejich motivaci zůstat v profesi nebo naopak odejít.

Na základě zjištěných dat bylo vytvořeno doporučení, které je nástinem možností, jak motivovat sestry při výkonu jejich povolání, a to například zvýšením finančního ohodnocení. Z hlediska vzdělávání a legislativy by sestry měly být více edukovány například pro znalost jejich kompetencí.

1 CÍLE PRÁCE

Cíle jsou rozděleny na hlavní cíl práce a dále dílčí cíle, kterou souvisí s teoretickou částí a průzkumnou částí bakalářské práce. Jsou zde také uvedeny průzkumné otázky.

1.1 Hlavní cíl

Zjistit pohled a osobní zkušenost všeobecných a praktických sester se současnými možnostmi vzdělávání.

1.2 Dílčí cíle teoretické části

- Stručně popsat historii a současnou situaci vzdělávání v ČR.
- Přiblížit rozdíly mezi profesemi všeobecná sestra a praktická sestra.
- Seznámit s projektem Nursing Now.

1.3 Dílčí cíle praktické části

- Zmapovat pohled všeobecných sester na současné možnosti ve vzdělávání.
- Zmapovat pohled praktických sester na současné možnosti vzdělávání.
- Odhalit možné faktory, které by mohly ovlivnit odchod sester z klinické praxe.
- Zpracovat doporučení, které by mohlo být podkladem pro zvýšení zájmu nových sester, případně stážujících studentů o profesi.

1.4 Průzkumné otázky

1. Jaké byly možnosti vzdělávání v době studia sestry?
2. Jaký pohled mají sestry na možnosti v současném vzdělávacím systému?
3. Jaké jsou faktory ovlivňující odchod sester z oboru?
4. Jaká je motivace sester pro výkon jejich povolání?

2 TEORETICKÁ ČÁST

Tato část bakalářské práce je zaměřena na stručný přehled vývoje vzdělávání, popsán je také rozdíl v kompetencích všeobecné a praktické sestry. V souvislosti se vzdělávacím procesem je v práci uvedena i legislativa a možnosti postgraduálního vzdělávání pro nelékařské zdravotnické obory.

2.1 Vzdělávání a počátky ošetrovatelství v ČR

V začátcích souvisejících se vzděláváním, byly nejvíce uplatňovány poznatky sester z jejich práce, znalosti a zkušenosti. V následujícím obrázku je znázorněn přehled důležitých událostí týkající se počátků vzdělávání v ošetrovatelství na území ČR.

Obrázek 1 - Přehled důležitých událostí ve vývoji ošetrovatelství

1.polovina 19.	1860, 1874	1914, 1918	1946, 1960	1991, 2003
<ul style="list-style-type: none">• Chudobince• Starobince• Sirotčince	<ul style="list-style-type: none">• První ošetrovatelská škola v Londýně• První ošetrovatelská škola v Praze	<ul style="list-style-type: none">• Ustanovení č.139 o ošetřování nemocných, společná náplň vzdělávání• Vyšší jednotné sociální školy	<ul style="list-style-type: none">• Vyšší odborná škola v Praze• Magisterské studium pro obor ošetrovatelství	<ul style="list-style-type: none">• Vznik IDVPZ v Praze• Z institutu vzniklo NCO NZO v Brně

(Plevová et al., 2018, s. 43-45; Kutnohorská, 2010, s. 100-116).

2.2 Vzdělávání po roce 1989 v ČR

Rok 1989 přinesl dřívější československé republice důležitý převrat, a to nejen ze sféry politické, ale také změny v přístupu a pochopení zdravotnické péče (Kutnohorská, 2010, s. 118).

Nejdůležitějšími aspekty této doby bylo vytvoření dokumentů na základě zasedání radou Evropy, kdy v 60. letech 20.století postupně přijalo všech 12 zemí Evropy návrh pro jednotné vzdělávání sester. Následně byla ve Štrasburku roku 1972 toto ustanovení potvrzeno a tato dohoda má platnost až dodnes. O 23 let později bylo k této dohodě připojen dodatek, který podrobně stanovoval vzdělávání a roli sestry. V roce 1977 došlo k usnesení dvou významných

událostí. První představuje Zdraví pro všechny a druhá poukazuje na důležitost porodních a současných sester. Ve stejném roce instituce WHO prohlašuje důležitost oboru ošetrovatelství ve stanovení a dodržování cílů k dosažení zdraví. O rok později bylo přijato Almaatské prohlášení, které poukazovalo na úlohu a náplň práce jednotlivých zdravotnických profesí. Roku 1988 bylo na konferenci vytvořeny předpoklady na následujících 6 let pro vývoj v oboru ošetrovatelství (Kutnohorská, 2010, s. 117-118).

Evropský výbor navrhl, aby sestry v průběhu 21. století byly vzdělávány na vysokoškolské úrovni. Toto rozhodnutí bylo důležité především proto, aby byly naplněny dané směrnice EU upravující vzdělání, které nadále umožňuje nezávislý pohyb v rámci zemí EU, jenž udává stejné požadavky na vzdělávání sester (Plevová a kolektiv, 2018 s. 46).

V Polsku se roku 1993 zabývali reorganizací ošetrovatelství se vztahem k etickým zásadám. V Mnichově se v roce 2000 zabývali, jak zkvalitnit přípravu ke vzdělávání. Co se týče potřebného vzdělávání k výkonu povolání jako Všeobecná sestra je od roku 2004/2005 potřebné absolvovat vysokoškolské nebo vyšší odborné vzdělání, které je v souladu se směrnicemi EU, dle tehdejšího zákona č. 96/2004 Sb., který stanovuje podmínky k získání a uznání způsobilosti k výkonu nelékařských zdravotnických povolání a k výkonu činností (ČESKO, 2004). Dne 12. 7. 2017 došlo k novelizaci zákona, který upravuje podmínky pro možnosti vzdělávání sester (Plevová a kolektiv, 2018 s. 47).

2.3 Vzdělávání sester v ČR od roku 2004 po současnost

Školy od roku 2004 poskytovaly vzdělávání v souladu se zákonem č. 561/2004 Sb., který říká, že upravuje veškeré vzdělávání od předškolního po vyšší odborné školy a dále určuje okolnosti za kterých lze učení realizovat. (ČESKO, 2004). Nyní je zákon aktualizován, a to v platnosti od 15. 2. 2019 (ČESKO, 2019).

Od roku 2004 nastala ve zdravotnických profesích důležitá transformace, a to zejména v důsledku přijetí zákona č. 96/2004 Sb., který udával podmínky o získávání a uznávání způsobilosti k výkonu nelékařských zdravotnických povolání a k výkonu činnosti souvisejících s poskytováním zdravotní péče a o změně některých souvisejících zákonů – zákon o nelékařských zdravotnických povoláních (ČESKO, 2004).

Zákon dále udával podmínky, které byly nutné k výkonu povolání bez odborného dohledu a získání odbornosti všeobecné sestry. Dále udával nutnost akreditovaných studijních oborů na školách. Studenti na zdravotnických školách po složení maturitní zkoušky, jejichž studium bylo zahájeno ve školním nejpozději v roce 2003/2004 budou konečným ročníkem, který získá titul

Všeobecná sestra. Obor Zdravotnický asistent bylo tedy možné studovat na SZŠ (Střední zdravotnická škola) od roku 2004/2005. Plné znění zákona č. 96/2004 Sb., který uváděl podmínky k získání způsobilosti k výkonu povolání Všeobecné sestry dle §5 (příloha A). Obor Všeobecná sestra byl rokem 2007 následně na středních zdravotnických školách zrušen a školy začaly přijímat uchazeče do nového oboru s názvem Zdravotnický asistent. Zákon č. 96/2004 Sb. § 29 stanovuje tyto možnosti pro absolvování oboru Zdravotnický asistent. První možností je 4leté studium tohoto oboru na střední zdravotnické škole zakončené státní maturitní zkouškou. Druhá možnost je úspěšné složení maturitní zkoušky na kterékoliv škole a získání kvalifikace jako ošetřovatel, poté bude uchazeč přijat do kvalifikačního kurzu na Zdravotnického asistenta. Způsobilost k výkonu povolání ZA (zdravotnický asistent) mají také absolventi oboru Zdravotnický záchranář a Porodní asistentka. Získání způsobilosti k výkonu povolání jako ZA je uvedeno v zákonu č. 96/2004 Sb. § 29, (příloha B). Po ukončení studia Zdravotnického asistenta absolventi nesmí vykonávat profesi bez odborného dohledu. Pokud ji však chtějí vykonávat samostatně, je nutné, aby ve svém studiu dále pokračovali, a to na vysoké škole v bakalářském programu Ošetřovatelství nebo na vyšší škole odborné (ČESKO, 2004).

Zákon č.201/2017 Sb., ze dne 8. června 2017, kterým se mění zákon č. 96/2004 Sb. upravuje podmínky, díky kterým lze získat kvalifikaci k výkonu nelékařského povolání a dále udává podmínky, které jsou nutné k jeho uznání (ČESKO, 2017). Tento zákon mimo jiné mění název oboru a částečně spolu s ním přináší změny v kompetencích. Studenti, kteří započali své studium prvního ročníku ve školním roce 2018/2019 pokračují pod názvem oboru jako Zdravotnický asistent. Toto ustanovené o změně názvu oboru platí na středních zdravotnických školách až od školního roku 2019/2020. Obor tedy již neponese název Zdravotnický asistent ale Praktická sestra. Odbornou způsobilost k výkonu povolání jako Praktická sestra, lze dosáhnout opět několika způsoby, jako tomu bylo již u předešlého oboru Zdravotnického asistenta. Jednou z možností je 4leté studium na střední zdravotnické škole v tomto oboru. Dále je možné mít úspěšnou maturitní zkoušku z kterékoliv školy a následně získat způsobilost k výkonu povolání jako ošetřovatel, následně budou moci být uchazeči přijmutí do kvalifikačního kurzu Praktická sestra. Tento způsob studia je možný využít od roku 2019. Získání kompetencí praktické sestry lze absolvováním 6 semestrů v akreditovaném programu, který chystá všeobecné sestry pro svou profesi nebo pokud je student ve 3. ročníku na vyšší odborné škole v oboru pro diplomované všeobecné sestry. Absolventi oborů Porodní asistentka a Zdravotnický záchranář mohou výkon povolání jako Praktická sestra provádět také. Praktická

sestra se převážně uplatňuje v poskytování ošetrovatelské péče. Velkou změnou, která má v ošetrovatelské praxi pomoci je, že praktická sestra již nemusí být při své profesi pod odborným dohledem kvalifikovaného pracovníka. Podílí se společně s lékařem na terapeutických, diagnostických a paliativních aktivitách. Příloha C uvádí oficiální znění zákona č. 201/2017 Sb. (ČESKO, 2017).

Zdravotnické lyceum je možné studovat na středních zdravotnických školách od roku 2005. Studium je 4leté a následně ukončené státní maturitní zkouškou. Obor je bez odborné praxe na rozdíl od oboru Praktická sestra. Žáci jsou po ukončení oboru Zdravotnické lyceum kvalitně připraveni pro následné vzdělávání vysokých školách a to například – zdravotnických, sociálních, farmaceutických. Příloha D, uvádí kritéria k přijetí na obor zdravotnické lyceum (Plevová 2018, s. 48).

2.3.1 Studium na Vyšších odborných školách

Možnost studia na VOŠ (Vyšší odborná škola) se v České republice vyskytuje již od roku 1996. Jedná se o postgraduální studium, jehož délka je stanovena na 3 roky. Tento typ studia je především doporučen pro absolventy středoškolských studií. Dále poskytuje podrobnější znalosti a odbornost v oborech, jako je Diplomovaná všeobecná sestra, ale i například Diplomovaný zdravotnický záchranář. Studium rozšiřuje a obohacuje znalosti získané na středních zdravotnických školách. Ukončení tohoto studia zahrnuje absolutorium a následně získání titulu Diplomovaná všeobecná sestra – neboli DiS. (Plevová 2018, s. 49). V době, kdy přišel v platnost zákon č. 201/2017 Sb. od 1. 7. 2017 je nově nabízena na VOŠ možnost studia formou 4+1. Znamená to, že absolventi Zdravotnického asistenta/Praktické sestry mohou při předložení zdravotní způsobilosti a zvládnutí rozdílových zkoušek nastoupit do vyššího ročníku na VOŠ. Rozdílové zkoušky mají 2 části. První část je tvořena písemnou zkouškou z anatomie, fyziologie a první pomoci. Druhá část pak obsahuje test z biochemie, biofyziky, genetiky a hematologie. Na základě úspěšnosti testů rozhodne ředitel školy a přijetí uchazečů do vyššího ročníku. Pokud nedošlo od ukončení studia uchazeče 10 let, ředitelka školy dále rozhodne o uznání předmětů, které se vyučují v 1. ročníku studia. O tuto možnost si student musí po přijetí zažádat. Předměty, které student nesplnil při předchozím studiu a jsou nutné k ukončení 1. ročníku, má možnost student splnit formou konzultací atd. v následujícím 2. ročníku, do kterého byl přijat (Plevová, 2018; Vrbátová, 2020).

2.3.2 Vysokoškolské vzdělání

Tento typ studia již existuje od roku 1992, procházelo v průběhu několika let velkou řadou změn. Ve světě můžeme mluvit o vzniku tohoto vzdělávání již od roku 1977. Během let docházelo ke vzniku nových typů vzdělávacích systémů a jejich proměn, které reagovaly na stanovení směrnic EU. Důležité je zde stanovení zákona č. 111/1998 sb., který slouží jako zákon o vysokých školách, dále jej ale v roce 2018 upravuje zákon č.168/2018 sb., který jedná o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (ČESKO, 2018; ČESKO, 1998). Obor ošetrovatelství je mimo lékařské fakulty nabízen, jako výukový program na zdravotnických fakultách, které nadále spolupracují se zdravotnickým zařízením, a to v rámci praktické výuky ale i teoretické (Plevová 2018, s. 49). Univerzita ve východočeském kraji nabízí studium pro Všeobecné sestry již od roku 2002, kdy mimo jiné v toto období bylo možné studovat obor Porodní asistentka. Podmínkou k přijetí bylo úspěšné zakončení střední školy s maturitní zkouškou. Již v roce 2002/2003 se do programu celkově přijalo 90 uchazečů, současně po zdařilé akreditaci začala spolupráce mezi fakultou a nemocnicí příslušného kraje. Rychlý vývoj fakulty v roce 2005/2006 umožnil studentům nový navazující magisterský akreditovaný obor s názvem Ošetrovatelství. V následujících letech probíhala akreditace dalších mnoha studijních oborů. Obor Zdravotnický záchranář, je možné studovat na této fakultě, a to od roku 2008 a od roku 2010 Radiologický asistent či dokonce Sociální pracovník. Současně během let byly pro studenty zřizovány nové navazující magisterské a doktorské studijní programy. Poměrně mladá fakulta s bohatými možnostmi i nadále spolupracuje se spádovou nemocnicí daného kraje (FZS, 2018; ČESKO, 2018).

3 SOUVISEJÍCÍ LEGISLATIVA

Tato kapitola se zaměřuje na vzdělávání sester z legislativního hlediska, pomocí přehledu je zde popsán legislativní rámec MZČR. Zákony, které spadají pod MŠMT, jsou v tomto odstavci zmíněny, jelikož je vzdělávání sester jimi také podřízeno.

Zákony MŠMT nutné pro kvalifikační přípravu sester:

- Zákon č. 46/2019 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání, školský zákon (ČESKO, 2019).
- Zákon č. 168/2018 Sb., mění zákon č. 137/2016 Sb., který dále mění zákon č.111/1998 Sb. o vysokých školách (ČESKO, 2018).

Zákon a vyhlášky MZČR upravující podmínky pro vzdělávání sester a jejich výkonu k povolání:

- Zákon č. 201/2017 Sb. o nelékařských zdravotnických povoláních (ČESKO, 2017).
- Vyhláška č. 470/2017 Sb. upravuje vyhlášku č. 39/2005 Sb. která udává podmínky pro studijní programy k získání odborné způsobilosti k výkonu povolání NLZP (ČESKO, 2017).
- Vyhláška č. 252/2019 Sb. upravuje vyhlášku č. 55/2011 Sb. vyhláška o zkouškách podle zákona o nelékařských zdravotnických povoláních (ČESKO, 2019).
- Nařízení vlády č. 164/2018 Sb., mění se nařízení vlády č.31/2010 Sb. o specializačním vzdělání pro NLZP (ČESKO, 2018).

Všeobecná sestra je studijní program, který studenty připravuje k výkonu regulovaného povolání pro NLZP. Hlavním zákonem, který upravuje podmínky pro výkon povolání Všeobecné sestry je zákon č. 201/2017 Sb., který upravuje zákon č. 96/2004 Sb. o nelékařských zdravotnických povoláních (ČESKO, 2017). Jednou z největších změn je zrušení oboru Zdravotnický asistent výměnou za nový obor s názvem Praktická sestra. Do tohoto oboru budou zahrnuti všichni absolventi oboru zdravotnický asistent a dále ti, kteří aktuálně studují SZŠ obor PS (Praktická sestra). Školním rokem proto oficiálně končí název oboru Zdravotnický asistent a výše popsaná změna nabývá svou platnost (ČESKO, 2017).

Další změnou je možnost absolvování kvalifikačního kurzu a získání způsobilosti k výkonu povolání jako Praktická sestra. Tuto možnost mohou využít absolventi po ukončení jakékoliv SZŠ s maturitou, dále musí získat způsobilost k práci Ošetřovatele a následně budou přijati do kurzu pro Praktické sestry. Poslední možností, jak je nyní možné se stát Praktickou sestrou je absolvování 6. semestrů bakalářského studia oboru Všeobecná sestra nebo splnění 3 ročníků na vyšší odborné škole jako Diplomovaná všeobecná sestra. Mnohým zdravotníkům je nyní díky úpravě zákona umožněno získat kvalifikaci Všeobecné sestry v rámci vzdělávacího programu 4+1 – jeden rok studia na vyšší odborné škole po splnění požadavků nutných k přijetí na tento typ vzdělávání. Všeobecnou sestrou se nyní lze stát celkem 3 způsoby. Tři leté bakalářské studium v akreditovaném oboru, dále lze pokračovat na studium magisterské. Diplomovaná všeobecná sestra po absolvování 3 let na vyšší odborné škole. Zdravotnický záchranář, Porodní asistentka, Praktická sestra, Dětská sestra může získat titul Diplomovaná všeobecná sestra ve výše uvedeném typu vzdělání 4+1 (ČESKO, 2017).

Vyhláška č. 470/2017 Sb. stanovuje kritéria pro studijní programy k vykonávání práce, jako NLZP. Ve vyhlášce jsou stanoveny podmínky týkající se teoretické i praktické části studia na SZŠ. Délka studia je celkově shrnuta na 4. roky + v minimálním případě 1200 hodin praktické výuky. Teoretické znalosti, které jsou kladeny na studenta oboru PS jsou sestaveny tak, aby do budoucí profese poskytovaly všeobecný přehled např. v poskytování ošetrovatelské péče, ke které se nepodmíněně připojují znalosti z latinského jazyka, fyziologie, biochemie, paliativní, rehabilitační a geriatrické péči Součástí jsou i znalosti psychologické a právní. Pokud se jedná o kvalifikační kurz je zde teorie zahrnuta do zhruba 700 hodin a následně 600 hodin praktického vzdělávání. Odborná výuky probíhá ve zdravotnických zařízeních, a to pod dohledem kvalifikovaného odborného pracovníka (ČESKO, 2017).

Vyhláška č.252/2019 Sb. ruší osvědčení k výkonu povolání Specialista a Terapeut tradiční čínské medicíny (ČESKO, 2019). Vyhláška č. 55/2011 Sb. vytyčuje činnosti které nelékařský pracovník v rámci svých kompetencí, může vykonávat. V tomto případě Všeobecná sestra svou práci vykonává bez dohledu odborníka a poskytuje ošetrovatelskou péči v rámci indikace lékaře a dle ošetrovatelského procesu. Praktická sestra nyní může svou péči provozovat bez odborného dohledu v rámci základů ošetrovatelských dovedností (ČESKO, 2011)

4 OBORY VŠEOBECNÁ A PRAKTICKÁ SESTRA

Kapitola se zabývá problematikou oborů Všeobecné a Praktické sestry a představuje základní rozdíly mezi danými obory a jejich kompetencemi. Zmiňují se zde i kritéria k přijetí a následné uplatnění absolventa.

4.1 Studium praktické sestry

Studium Praktické sestry je umožněno na středních zdravotnických školách, a to v 4letém vzdělávacím programu, který je zakončen maturitní zkouškou. Hlavním kritériem k přijetí na obor Praktická sestra, jak uvádí střední zdravotnická škola ve východočeském kraji, je úspěšné ukončení devíti leté docházky na základní škole. Předpokládaný počet přijatých uchazečů pro rok 2020/2021 je 60. Další podmínky k přijetí uchazeče škola stanovují např. úspěšnost studenta při testu z českého jazyka a matematiky, kdy u obou předmětů je maximální počet bodů 50. Pokud jeho výsledek je méně než 20 bodů, nesplnil požadavky k přijetí. Dále škola přihlíží na vysvědčení a to z 2. poloviny předposledního ročníku a první poloviny posledního ročníku, olympiády, aktivní činnost v zařízeních se zaměřením na zdravotnictví a jako poslední nezbytnou součástí je lékařské potvrzení a zdravotní způsobilosti.

Učební plán střední zdravotnické školy ve východočeském kraji udává, že student musí úspěšně splnit během 4 let všechny dané předměty. Učební plán SZŠ (příloha E). Jedná se, jak o obory všeobecné jako je matematika, český jazyk, atd., ale i o obory odborné mezi které řadíme například ošetrovatelství, somatologie, latinský jazyk a v neposlední řadě ošetrování nemocných. Tento předmět studenti absolvují v nemocnicích příslušného kraje a to od začátku 3. po konec 4. ročníku v celkovém rozsahu 26 týdnů (SZŠ, 2018).

Po úspěšném dokončení střední zdravotnické školy je absolvent schopen se uplatnit ve zdravotnických zařízeních, a to buď v ambulantním, nebo lůžkovém typu. Je schopný se také podílet na hospicové nebo sociální péči. Vykonává tak práci stanovenou vyhláškou č. 391/2017 Sb., která upravuje vyhlášku č. 55/2011 o činnostech zdravotnických pracovníků a jiných odborných pracovníků, ve znění vyhlášky č. 2/2016 Sb. (ČESKO, 2016).

4.1.1 Kompetence praktické sestry

Praktická sestra vykonává svou práci podle § 3 odst. 1 a to bez odborného dohledu, pokud při něm poskytuje základní ošetrovatelskou péči v souvislosti s aktuální diagnózou. Může tedy u daného pacienta provádět výkony, jako jsou: měření fyziologických funkcí, pozorovat příjem potravy, psychický a fyzický stav pacienta, aplikovat léčivé zábaly a obklady, zajišťuje péči o periferní žilní vstupy, sledovat náznaky poruchy integrity kůže, pečovat o permanentní močový katetru a osob starších 3 let. (Příloha F) udává úplné znění kompetencí, které Praktická sestra může vykonávat dle vyhlášky č.391/2017 Sb. §4 (ČESKO, 2017).

4.2 Studium všeobecné sestry

Bakalářské studium pro obor Všeobecná sestra je v České republice možno studovat od roku 2007 a to v akreditovaných bakalářských programech se současným názvem Všeobecné ošetrovatelství. Studium na vysoké lze dosáhnout titulu Všeobecná sestra a na vyšší odborné škole pak obor nese název Diplomovaná všeobecná sestra. U obou typů studia se jedná o 3leté studium, které probíhá v prezenční nebo kombinované formě. Úspěšným předpokladem pro přijetí na VŠ (Vysoká škola) nebo VOŠ je zdárné ukončení střední školy maturitní zkouškou a následné splnění požadavků k přijetí, které si vysoká škola stanovuje. A také, dobrý zdravotní stav uchazeče. V průběhu studia je nutné, aby student dodržoval pravidla v souladu se studijním plánem, úspěšně absolvoval zkoušky a získal potřebný počet kreditů k postupu do dalších ročníků. Zakončení vysoké školy spočívá ve složení státní závěrečné zkoušky, která se skládá z několika částí zahrnující obhajobu bakalářské práce a znalosti z ošetrovatelství, ošetrovatelství v klinických oborech a humanitních věd.

Vyšší odborná škola je zakončena tzv. absolutoriem zahrnující obhajobu závěrečné práce a zkoušek uvedených výše u bakalářské formy studia, k nim se ještě připojuje zkouška z cizího jazyka. Základním předpokladem pro absolvování programů je, aby absolventi byli adekvátně připraveni k výkonu povolání v oboru Všeobecná sestra. Zájemci o studium, kteří se rozhodnou o absolvování tohoto studia podstoupí výuku teoretickou v rozsahu minimálně 4600 hodin a dále výuku praktickou, která je v rozsahu nejméně 2300 hodin praxe na odborných pracovištích. V doporučeních pro vysoké školy je pro 1. ročník bakalářského studia uvedeno 280 hodin praxe, 2. ročník 560 hodin praxe a v posledním 3. ročníku 520 hodin praxe zbylých 940 hodin škola přiděluje, dle svého samostatného zhodnocení. Praktická činnost vytváří na vysokých a vyšších odborných školách značnou část studia Všeobecného ošetrovatelství. Před nástupem do zdravotnických zařízení je výuka prováděna teoreticky s možností praktických dovedností na imitačních figurínách, kde jsou v návaznosti následně vykonávány zkoušky. Výuka praxe dále probíhá během školních semestrů, a to jako bloková. Pokud odborná praxe trvá i přes letní prázdniny studenta, nese název individuální praxe. Odbornou praxi studenti vykonávají u providera zdravotnických služeb nebo v domově u pacienta v rámci domácí péče. V průběhu rozsáhlých praxí má student možnost si vyzkoušet aplikovat své teoretické i praktické znalosti, které získal během studia. Praxe také slouží jako možnost pro studenta vyzkoušet si týmovou práci a zdokonalit si své jednotlivé odborné výkony. Celá praktika studenti z počátku vykonávají pod dohledem akademického pracovníka a následně na něj dohlíží odborný zdravotnický personál, který má plně dosažené zdravotnické vzdělání bez odborného dohledu. V průběhu odborných praxí si studenti vedou tzv. Logbook, do kterého si zaznamenávají veškeré splněné výkony, docházku. V portfoliu dále studenti naleznou počet požadovaných hodin na odborném pracovišti a v neposlední řadě všechny informace týkající se průběhu praxí, práv a povinností studenta. Náplň praktické výuky pro 1. ročníky bakalářského studia je zaměřena především na to, aby se studenti naučili správně a efektivně upevňovat zdraví pacienta, edukovali je o prevenci onemocnění a naučili se ovládat nové ošetrovatelské postupy. Naučí se také provozu jak na lůžkových, tak ambulantních zařízeních. V 2. ročníku praktické výuky si studenti osvojí péči o dlouhodobě nemocné a jejich následnou péči v zařízeních. Mimo jiné se dále zdokonalují v poskytování ošetrovatelských služeb, hodnocení stavu pacienta a tvorbě ošetrovatelských procesů. V závěrečném ročníku se praxe převážně uskutečňují na jednotkách intenzivní péče nebo naopak formou domácí péče. Kde si na závěr svého studia studenti utvrdí své informace a schopnosti v rámci ošetrovatelských a diagnostických postupů. Základní cíle oboru se především zaměřují na poskytování adekvátní péče po získání odborné způsobilosti,

informovanost ohledně právnických ustanovení související s poskytováním zdravotní péče, postgraduální vzdělávání. Absolvent studia je nadále samostatně schopen vyhodnotit zdravotní stav pacienta v souladu s jeho bio, psycho, sociálními potřebami. Dále se umí samostatně rozhodnout v situacích, které zahrnují první pomoc, prevence vzniku onemocnění, umí využít komunikační dovednosti v jednání s příbuznými nemocného, podílí se na výzkumu v ošetrovatelství (MZČR, 2018).

4.2.1 Kompetence všeobecné sestry

Všeobecná sestra na základě získaného vzdělání je schopna pracovat samostatně, ale současně se podílí na ošetrovatelské péči s ostatními členy zdravotnického týmu. Toto povolání mimo jiné obsahuje kompetence na úrovni manažerských pozic a podílení se na výzkumných činnostech. Sestra dále vykonává svou profesi v souladu s legislativou, předpisy a etickým kodexem. Autonomní kompetence říkají, že všeobecná sestra v rozsahu svých kompetencí, může pracovat, bez odborného dohledu v rámci ošetrovatelské specializované péče v souladu s legislativou. Zaměřuje se, v jakém prostředí člověk žije, podílí se na prevenci onemocnění u jednotlivců, motivuje nemocné a zodpovídá dotazy v rámci svých kompetencí, vyhodnocuje prováděnou ošetrovatelskou péči a vyvíjející se stav pacienta, organizuje plán pro podporu zdraví, poskytuje péči z hlediska pacientových aktuálních potřeb, snaží se zvyšovat si své vzdělání. Kooperativní kompetence se orientují na multioborové spolupráci, mezi jednotlivými profesionály. Sestra v tomto případě jedná především dle svých kompetencí. Podílí se na vyšetřeních a pokynech, které indikuje lékař. Pokud je situace, která je za hranicemi jejich kompetencí, je nutné, aby dále informovala dotyčné specialisty. Mezi výzkumné a ošetrovatelské kompetence se řadí například ošetrovatelství založené na důkazech, sestra nadále pracuje na svém postgraduálním vzdělávání, dohlíží na ostatní členy zdravotnictví v rámci manažerské pozice, zkoumá další riziko pro ohrožení zdraví a dále svůj výzkum prezentuje, účastní se zasedání týkající se zdravotní politiky například při rozhodování o změně v ošetrovatelství. Všeobecná sestra vykonává svou profesi dle § 3 odst. 1, kdy bez odborného dohledu může poskytovat péči zaměřenou na ošetrovatelství, pokud zná pacientovu diagnózu a postupuje dle indikací lékaře. Její práce je zaměřena na hodnocení potřeb a rozpoznávání rizik u pacienta (MZČR, 2018).

5 PROJEKT NURSING NOW

Světová zdravotnická organizace WHO (World Health Organization) na počátku roku 2019 oznámila, že následující rok 2020 se ponese ve znamení uznání sester a porodních asistentek. V průběhu roku, proto byly pořádány oslavné akce, byla vydaná řada článků o oslavě roku sester. Hlavní důvod pro uskutečnění této akce bylo především vyzdvižení prestiže profese sester (Swanson,2020).

Projekt, který je věnován k výročí Florence Nightingale, je známý pod názvem Nursing now a probíhá od roku 2018 do května 2020. Tento projekt je celosvětový dle ICN a WHO. Ukončen bude k 200. výročí od narození Florence Nightingale. Cílem této akce je těchto 5 hlavních aspektů pro ošetřovatelství, jde především o zvýraznění prestiže profese zdravotnických pracovníků, a to v první řadě sester, zlepšit jejich pracovní podmínky, podpořit sestry, které již toto povolání vykonávají několik let a v neposlední řadě zvýšit zájem o tento obor mezi studenty (ČAS, 2017).

Podstatou projektu je také zapojit sestry do politické sféry, kde by v rámci zdravotní politiky měly mít svůj hlas. Dalším prvkem tohoto projektu je sestry více zapojit do výzkumných projektů a také předávat ideální ošetřovatelské postupy. Sestry se mohou do kampaně zapojit buď sdílením aktualit na sociálních sítích, nebo se mohou připojit nebo dokonce založit společenství Nursing now v místě jejich působení. Celkově tvoří sestry až 50 % pracovníků ve zdravotnických zařízeních. Vzhledem k jejich náročnosti a komplexnosti poskytované péče jsou nepostradatelnými členy zdravotnického týmu. BLS (Bureau of Labor Statistics) předpokládá dle svého výzkumu, že zaměstnanost v profesi sester poroste až o 12 % a to během necelých 10 let. Projekt Nursing now se snaží o podporu sester z hlediska tzv. Triple impact, který má podpořit zdraví, ekonomiku a rovnoprávnost žen, v tomto případě sester. Povolání sestry není pouze o poskytování ošetřovatelských služeb, tato profese nabízí plnohodnotné kvalitní vzdělání s možností navazujících specializací a zapojení se do podpůrných programů (Swanson, 2020).

5.1.1 Česká republika a projekt Nursing now

V rámci projektu Nursing now se v České republice zapojila do programu řada vysokých škol. Podporu v projektu projevila například: Fakulta zdravotnických studií ve Východočeském kraji, Jihomoravském i Moravskoslezském (ČAS, 2017).

Fakulta ve východočeském kraji pro nelékařské obory se zapojila do Projektu Nursing now tím, že jednotlivě představuje tváře oboru ošetrovatelství a porodní asistence, kdy v krátkém článku a rozhovoru představují příběh nelékařských zdravotnických pracovníků (FZS, 2019).

Univerzita v Moravskoslezském kraji kampaň podpořila představením obrazů s názvem „Jsem sestra“, zvýšením absolventů ošetrovatelství, shromažďování v ulicích v květnu 2020 (LFOSU,2019).

Na fakultě v Jihomoravském kraji, která připravuje budoucí nelékařské obory pro praxi, pak měla probíhat výstava oblečení z historie ošetrovatelství společně s akcí Campus day, která vzhledem k epidemiologické situaci byla zrušena (LFMU,2020).

5.2 Florence Nightingale

Jednou z nejvýznamnější osobností ošetrovatelství, je Florence Nightingale. Florence je celosvětově pokládána za zakladatelku ošetrovatelství. Být ošetrovatelkou pro ni znamenalo věnovat se této profesi celým svým srdcem s láskou a pokorou. Florence Nightingale ve svých zápiscích uvádí, že ošetrování by mělo být pro toho, kdo ho považuje svým největším posláním. Její schopnost nahlížet na ošetrování nemocných, jako na její poslání ji inspirovala k uskutečnění zásadních změn (Kutnohorská, 2010, s. 37).

Dne 12. května 1820 se Florence Nightingalová narodila do velice kultivované a vzdělané rodiny v Anglii. Florence sama přiznala, že její život byl zpočátku velice neúčelný. Jejím rozhodujícím okamžikem pro výkon ošetrovatelské profese se stal rok 1850, kdy navštívila nemocnici poblíž Düsseldorfu a školu Theodora Fliednera, kde o rok později nastoupila na studium ošetrovatelství, které trvalo 3 měsíce. Krymská válka vnesla do jejího života výrazné změny, jak pozitivní, tak i negativní. Z velkého pracovního vytížení a velkého množství onemocnění, která zde byla riziková se Florence také nakazila Krymskou horečkou a ta jí dělala problémy až do konce jejího života. Na druhou stranu Florence výrazně ovlivnila život několika raněným vojákům. Když spolu s 24 dobrovolnicemi přijely v roce 1854 do Istanbulu, našli v kasárnách přes 18000 vojáků, kteří potřebovali okamžitou pomoc. V podmínkách, které zde zpočátku panovaly, se to zdálo téměř nemožné. Nicméně Florence společně s ostatními dobrovolnicemi zřídily kuchyň, sociální zařízení a provedly potřebný úklid. V průběhu šesti měsíců se úmrtnost vojáků snížila z 60 % na 1 %. Pro přetížení sil a únavu bohužel Florence Nightingalová onemocněla cholerou, která se zde vyskytovala. Nemoc překonala a znovu ještě s větším přínosem energie pokračovala ve své práci. Roku 1858 trpěla Indie obrovskými problémy, které se týkaly hygienických poměrů.

Florence byla proto zkontakována a podílela se na výzkumných pracích, kde na konci sepsala 23stránkový návrh na reformu vojenského zdravotnictví, na kterém následně pracovala zhruba dalších 5 let. Od roku 1865 žila ve čtvrti Westend v Londýně, kde strávila zbytek svého života (Kutnohorská, 2010, s. 38-39).

Samotná vize Florence Nightingale má své stálé působení i v současné době. Především díky koncepci, kterou Florence Nightingale zaměřovala charitativním a preventivním směrem. Postupně se začaly uplatňovat ve výchovně vzdělávacích programech na odborných školách. Velký důraz je i na dále kladen na celkovém přístupu k nemocnému, na čistotu a kvalitu prostředí, na vzdělání a prestižnost sester. Z těchto důvodů je Florence Nightingale neustále považována jako nejdůležitější osobnost ve vývoji moderního ošetřovatelství, a to v celém světě (Kelnarová, Cahová, Křesťanová, Kriváková a Kovářová, 2009, s. 18).

5.2.1 Přínos F. Nightingale v ošetřovatelství

Její působení a práce značně ovlivnila péči poskytovanou ve zdravotnictví v 19. a 20. století po celém světě. Její ustanovení jsou v dnešním moderních ošetřovatelství využívány dodnes. Výrazným způsobem vyzvedla hodnotu oboru ošetřovatelství na úroveň oboru lékařského. Spolu s lékařskou profesí je nutno o tento obor vyjadřovat zájem a vzdělávat se v něm po celý život. Etika, vědomostní znalosti jdou v tomto oboru ruku v ruce s praktickými schopnostmi, pokud jsou spolu ve vzájemném souladu. V tomto případě je pak profese vyzdvížena na úroveň umění. Své bytí z velké části také věnovala snaze pomoci v rozvoji vzdělávání sester, jelikož sestra, která je vzdělaná je opravdovým pokladem pro péči ve zdravotnictví, a na toto rčení je kladen důraz, až dodnes (Kutnohorská, 2010, s. 48).

Obrázek 2 - Životní události F. Nightingalové – přehled zásadních dat

1853	1860	1883	1897	1907
<ul style="list-style-type: none"> • Vedoucí Ústavu pro nemocné v Londýně 	<ul style="list-style-type: none"> • Členka Statistické společnosti ve Velké Británii 	<ul style="list-style-type: none"> • Udělení Královského o červeného kříže, královnou Viktorií 	<ul style="list-style-type: none"> • Florence se výrazně zhoršil zrak a ulehla na lůžko. 	<ul style="list-style-type: none"> • První žena, která získala Významena ní za zásluhy od Edwarda VII.

6 SHRUTÍ TEORETICKÉ ČÁSTI

Cílem teoretické části bylo přiblížení vývoje vzdělávání a současné možnosti, které jsou aktuální, i přesto, že se od roku 1990 mění. Změny jsou vyvolány především potřebami klinické praxe, v České republice se zatím prohlubuje nedostatek sester. Proto je velmi důležité se zabývat faktory, které přímo působí na sestry, a to ve chvíli jejich vzdělávání a pak krátce po jejich nástupu do zaměstnání. Popsány jsou obory všeobecná a praktická sestra, po jejichž absolvování, lze vykonávat profesi sestry. V práci jsou také vymezeny kompetence v souladu s legislativou, pro výkon povolání všeobecné i praktické sestry. Součástí teoretické části práce je také projekt Nursing Now, který je celosvětový a jeho úkolem bylo vyzvednout a upozornit na tuto profesi. V rámci projektu je v teoretické části představena i zakladatelka ošetrovatelství Florence Nightingale spolu s jejími činy, které značně ovlivnily vývoj tohoto oboru.

7 PRŮZKUMNÁ ČÁST

V této průzkumné části jsou zpracována data, která jsou získána pomocí polostrukturovaných rozhovorů v rámci kvalitativního průzkumu. Tento průzkum byl zvolen z důvodu detailnějšího a hlubšího pochopení všech získaných informací. Rozhovor je sestaven tak, aby odpovídal na cíle a průzkumné otázky. Celkem je vytvořeno 13 otázek. Kdy 3 z otázek jsou rozděleny pro praktické a všeobecné sestry zvlášť. Jedná se o otázku číslo 7, která má za úkol zjistit, jak jsou sestry spokojeny se systémem vzdělávání pro jejich budoucí povolání a o otázky 12 a 13. Otázka č. 12 je určena pro praktické sestry a zjišťuje, jaký je hlavní důvod nepokračování ve studiu. Otázka č. 13 naopak zkoumá, co bylo během vysokoškolského vzdělávání pro sestry nejnáročnější. V průběhu rozhovorů, byl kladen velký důraz na anonymitu respondentů. Proto každý z respondentů obdržel souhlas s průzkumem, který následně podepsal. Rozhovor vždy probíhal v klidném prostředí a trval zhruba 10-15 minut. Po získání všech 10 rozhovorů bylo snahou aplikovat aspekty zakotvené teorie.

7.1 Popis metody zakotvená teorie

Metoda zakotvené teorie je v kvalitativním průzkumu nejvíce využívána. Její úplný začátek je nalezen ve filozofii. Svými aspekty a svým přístupem se nejvíce podobá způsobu kvalitativního vnímání. V dnešní době jsou představovány celkem 3 varianty zmíněné metody. Co se týče hlavního cíle této metody, zaměřuje se především na poznání zkoumaného úkazu. Soustředí se na to, aby bylo možné daný úkaz adekvátně pojmenovat, pochopit a dále snaha i výsledky předpokládat, popřípadě i ovlivňovat. Teorie této metodiky nejsou vytvářeny pouze na základě spekulací, ale vychází pevně ze získaných dat, z toho plyne i název GMT (Grounded theory method) – Metoda zakotvené teorie (Říháček, 2013, s. 44-53).

Otázky znázorňují, co v tomto případě je třeba konkrétně zjišťovat a na co přesně se v dané oblasti zaměřit. Nejčastějším zdrojem v případě GMT je rozhovor formou polostrukturovaných rozhovorů nebo observace. Analýzu je možno rozdělit celkem do tří hlavních částí, a to je tvorba konceptů, hledání teoretických vztahů mezi koncepty, volba ústředního konceptu a poslední část je formulace teorií. Pro tvorbu konceptů je vhodné, zvolit otevřené kódování tzn. vytvoření pojmu, který bude vyjadřovat charakter skrz myšlenky, situace získané daty. V oblasti hledání teoretických vztahů mezi koncepty se badatel již z počátku zaměřuje na jednotlivé situace, které si jsou navzájem podobny a následně je uspořádá. V další fázi mezi jednotlivými situacemi hledá souvislosti.

V poslední třetí fázi volba ústředního konceptu a formulace teorií se badatel zaměřuje na již získaná data jako na celek. Vytvořením centrálního konceptu bude celá práce uspořádaná, a to je důležité k tomu, aby veškeré informace držely při sobě. V prezentaci výsledků pak následně vše představováno ve formě psané či grafické (Říhářek, 2013, s. 44-53).

7.2 Průzkumné otázky

1. Jaké byly možnosti vzdělávání v době studia sestry?
2. Jaký pohled mají sestry na možnosti v současném vzdělávacím systému?
3. Jaké jsou faktory ovlivňující odchod sester z oboru?
4. Jaká je motivace sester pro výkon jejich povolání?

7.3 Metodika průzkumného šetření

Po získání souhlasu managementu vybraného zdravotnického zařízení o možnosti provést průzkumné šetření, byli kontaktováni respondenti daných standardních lůžkových oddělení a byla s nimi dohodnuta jejich účast na průzkumu. Bylo jim vše vysvětleno a zdůrazněna jim byla anonymita při poskytnutí rozhovoru. Následně s nimi již byla dohodnuta schůzka, kdy se měl daný rozhovor uskutečnit. Žádost o průzkum byl směřován na všeobecné a praktické sestry.

Rozhovor byl sestaven formou polostrukturovaných rozhovorů (příloha G). Celkový počet otázek v rozhovoru byl 13. První dvě otázky jsou zaměřeny na nejvyšší dosažené vzdělání sester a s tím spojenou jejich spokojenost a působení v klinické praxi. V další otázce respondenti uvádí podmínky ke studiu v jejich studijním období. Ve 4. a 5. otázce respondenti hodnotí vzdělávání ve smyslu kvality v průběhu jejich studia a uvádí důvod, proč je nutné pro současnou sestru mít vysokou školu. V 6. otázce je uváděn ideální návrh vzdělávání pro sestry, a to respondenty působící v klinické praxi. 7. otázka je rozdělena pro všeobecné a praktické sestry zvlášť, kdy zájem byl zaměřen, jestli souhlasí praktické sestry s dosavadním vzdělávacím systémem na středních školách a všeobecné sestry na školách vysokých.

V 8. otázce mohli respondenti uvést svůj subjektivní názor na současný systém vzdělávání. Kvalita absolventek byla v rozhovoru hodnocena v otázce číslo 9 a to na škále 0-10 kdy 0 bylo nejnižší hodnocení a 10 naopak nejvyšší. Otázka č. 10 je zaměřena na negativa spojená s odchodem sester z klinické praxe. V 11. otázce uváděli respondenti svou motivaci, která jim

pomáhá k výkonu jejich povolání. Otázky číslo 12. a 13. byly opět rozděleny, kdy otázka č. 12 byla určena pro praktické sestry, které uváděly jejich hlavní důvod, proč nepokračovaly ve studiu na vysoké škole. Naopak v otázce č.13 všeobecné sestry zmiňují, co pro ně bylo během studia nejnáročnější a jak se poté cítili připravené pro následnou praxi. Prostředí rozhovoru bylo voleno vždy bez veškerých rušivých elementů, a to v rámci oddělení kde sestra pracuje. Rozhovor byl dále po celou dobu nahráván na mobilní telefon a v neposlední řadě přepsán do písemné formy. V konečné fázi byl rozhovor uskutečněn s celkem 12 respondenty. Do celkového počtu bylo zahrnuto 10 respondentů. Dva oslovení respondenti byli z šetření vyloučeni, protože nesplňovali kritéria výběru, a to především délku praxe (minimálně 1 rok praxe a maximálně 30 let) v oboru v pozici praktické nebo všeobecné sestry. K rozhovoru se také vztahují průzkumné otázky, ke kterým jsou dále přiřazeny otázky z rozhovoru (Příloha H). Pro průzkumnou otázku č.1 Jaké byly možnosti vzdělávání v době studia sestry? se v rozhovoru vztahují otázky č. 3 a 4, které jsou zaměřeny na možnosti ve vzdělávání v době studia respondenta. Další průzkumná otázka s č.2 Jaký pohled mají sestry na možnosti v současném vzdělávacím systému? Hodnotí subjektivní názor respondenta, na tento systém a přiřazují se k ní otázky v rozhovoru č. 5-8. K předposlední průzkumné otázce č.3 Jaké jsou faktory ovlivňující odchod sester z oboru? Náleží otázka v rozhovoru s č. 10, která poukazuje na negativní aspekty působící na sestry při výkonu jejich povolání. Poslední průzkumná otázka č.4 Jaká je motivace sester pro výkon jejich povolání? uvádí motivující faktory pro sestry a v rozhovoru je tato otázka formulována pod č.11. Následné podrobnější zpracování průzkumných otázek je rozpracováno v diskuzní části práce.

7.3.1 Popis vzorku respondentů

Průzkumného šetření se celkově účastnilo 10 respondentů. Soubor činil 5 respondentů se vzděláním v oboru praktické sestry a 5 respondentů se vzděláním v oboru všeobecné sestry. Respondenti byli vybíráni podle stanovených kritérií a všichni zahrnutí tato kritéria splnili. Všichni respondenti pracovali na lůžkovém standardním oddělení krajského nemocničního zařízení.

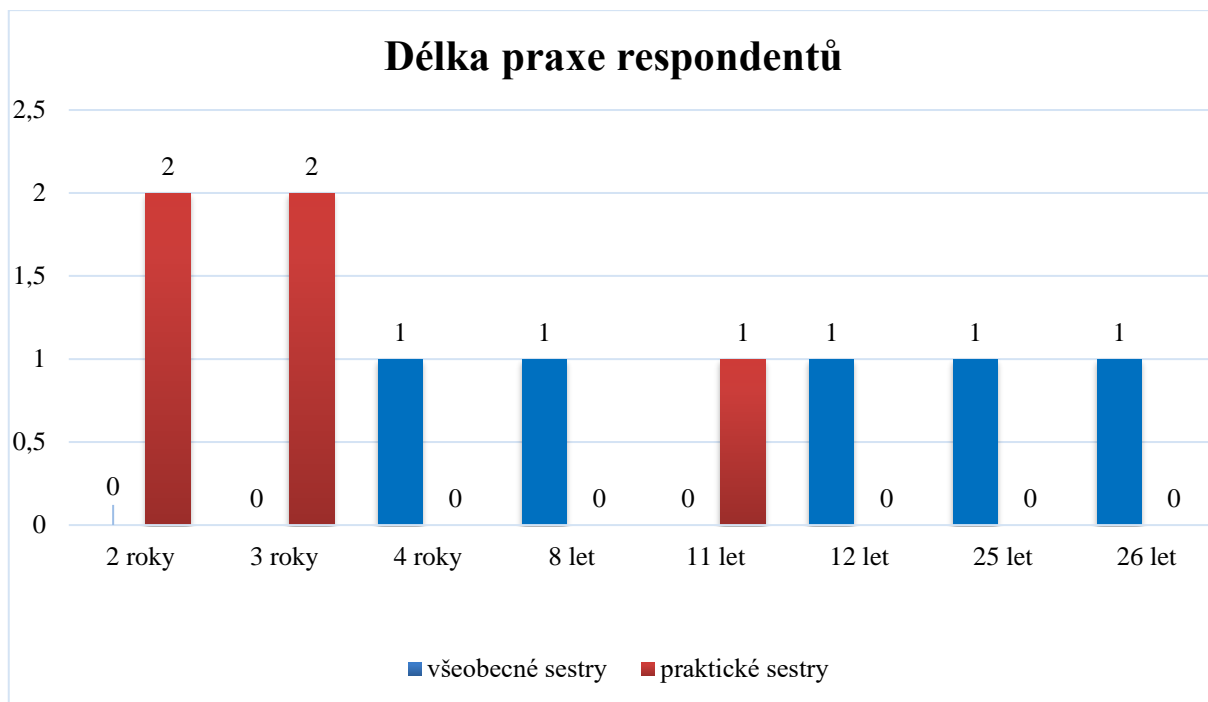
Kritéria výběru

- všeobecná nebo praktická sestra pracující působící v klinické praxi minimálně 1 rok
- sestry pracující na lůžkových standardních odděleních

Kritéria vyřazující

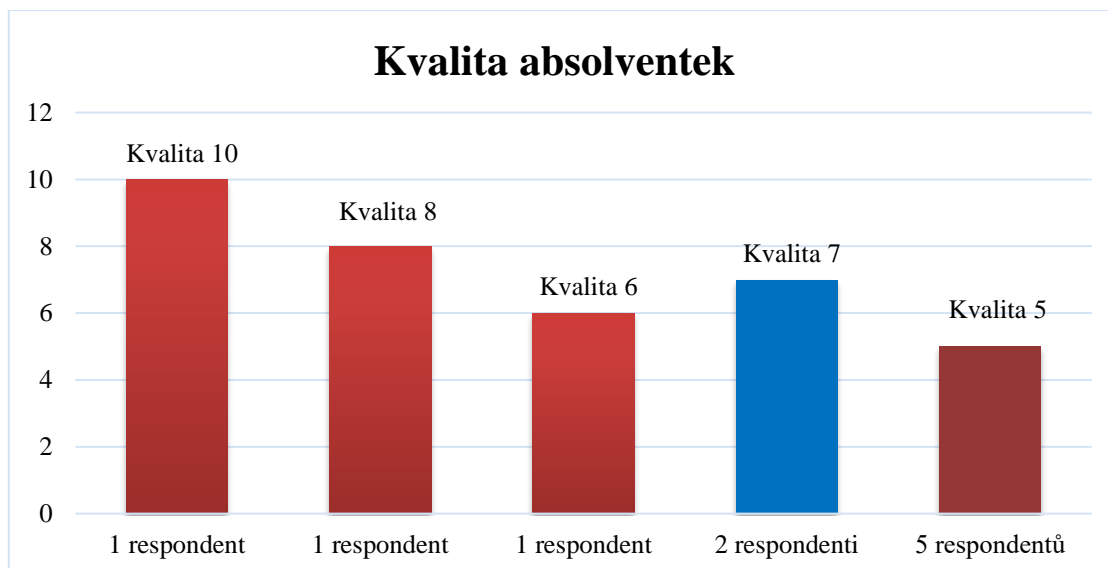
- sestry pracující více než 30. let (v důsledku změn v roce 1990)

Z celkového počtu jich 5 tvořilo praktických sester a 5 všeobecných sester. Všichni respondenti splňují podmínky průzkumu, který stanovuje, že všichni mají nejméně 1 rok v klinické praxi ale ne více než 30 let. Praktické sestry účastněné rozhovoru splňují ve dvou případech 2 roky praxe v dalších dvou případech se jedná o 3 roky v klinické praxi. Jedna z účastněných udává 11 let, jelikož předtím nesl název oboru zdravotnický asistent. Co se týče všeobecných sester, jejich délka praxe je různorodá. Pohybuje se v rozmezí od 8 do 26 let praxe v oboru. Všichni respondenti ochotně poskytli rozhovor po osobní předem domluvené schůzce. Veškerý průběh rozhovorů proběhl bez potíží a respondenti k němu neměli žádné dotazy, ani připomínky. Bohužel 2 záznamy nelze využít, jelikož nesplňují požadavky mého průzkumu. Daný problém byl například v tom, že sestra nespĺňovala délku klinické praxe v oboru. Respondenti se proto pohybovaly od 22 do 45 let.

Obrázek 3 - Charakteristika respondentů

Na obrázku č.3 je znázorněna charakteristika respondentů, jejichž celkový počet je 10. Celkem ho tvoří 9 žen a 1 muže. Modrá barva v grafu je přiřazena všeobecným sestrám, kterých bylo celkem zúčastněných 5. Druhá barva červená, je naopak určena pro praktické sestry, které se do rozhovoru zapojily v počtu 5. První údaj znázorňuje, že dvě praktické sestry mají 2 roky praxe v oboru. Následující údaj vypovídá o tom, že 2 praktické sestry mají praxi v oboru o rok delší tedy, tři roky. Jedna z praktických sester uvádí, že její působení v klinické praxi je 11let. Další údaje o působení sester v klinické praxi jako jsou: 4roky – 1VS (všeobecná sestra), 8 let – 1VS, 12let – 1VS, 15let – 1VS, 26let – 1VS se týká všeobecných sester, a to vždy po jedné. Co se týče působení respondentů v klinické praxi v rámci oddělení. Pět sester pracuje na oddělení ortopedie, sedm na oddělení urologie a 3 na oddělení onkologie.

Obrázek 4 - Kvalita absolventek

Tento obrázek s číslem 4 znázorňuje hodnocení respondentů současných absolventek. Respondenti hodnotili absolventky na škále od 0-10, kdy 0 znázorňovala nejnižší hodnocení a 10 maximální. Na obrázku lze vidět, že 1 respondent ohodnotil absolventky nejvyšší možnou známkou 10. Další jeden respondent udělil ohodnocení číslem 8. Kvalitu číslem 6 ohodnotil také pouze 1 respondent. Dva respondenti udělili hodnocení absolventek číslem 7 a posledních 5 respondentů ohodnotilo kvalitu absolventek průměrným číslem 5.

7.4 Shromažďování dat

Na začátku průzkumu bylo uskutečněno pilotní šetření, kterého se celkem účastnily tři sestry 2 praktické a 1 všeobecná. Výsledky pilotního šetření však do průzkumu zařazeny nebyly, byly použity pouze pro zjištění srozumitelnosti a techniky provedení rozhovorů. Data byla shromažďována od ledna 2020 do června 2020, tento čas se prodloužil z důvodu vzniklé epidemiologické situace. V době od dubna do konce května nebylo možné docházet na pracoviště a provádět šetření. Po domluvě s vrchní či staniční sestrou daného oddělení, byl následně proveden rozhovor se sestrami, které byly ochotny se zapojit. Nejdříve byli všichni respondenti seznámeni s tématem práce a okruhy, které po nich v rozhovoru budou požadovány. V závislosti na to jim byl předložen souhlas s umožněním průzkumu (příloha I), který každý respondent podepsal. Souhlas informuje respondenty o tom, jakým způsobem bude rozhovor probíhat, jakou strukturu má, o nahrávání v průběhu rozhovoru a v neposlední řadě o anonymitě, takže v bakalářské práci nebudou využity ani iniciály respondenta. Ke každému respondentovi bylo přiřazeno jeho pořadové číslo – č. 1 až č. 10.

Po podepsání souhlasu se dále přistupovalo k samotného rozhovoru, který tvořil předem sestavené otázky. Prostředí, ve kterém rozhovor probíhal bylo klidné a ničím rušené. Od začátku rozhovoru byla projevena snaha o uvolněnou atmosféru vzhledem k vyzorovanému stresu z rozhovoru, ze strany respondentů.

Následně již v rozhovorech šlo o saturaci dat, proto nebyl stanoven přesný počet respondentů. Tento cíl byl dosažen vzhledem k tomu, že se odpovědi respondentů v rámci svého vzdělání začaly výrazně opakovat.

7.5 Zpracování dat

Časová náročnost nebyla nijak omezena, avšak se pohybovala přibližně od 5–15 minut, vzhledem k tomu, že zdravotnický personál poskytoval rozhovor v rámci své pracovní doby. Předpokládaný počet rozhovorů se pohyboval od 10–12 respondentů, vzhledem k výše uvedenému, že bylo po 10 rozhovorech saturováno šetření další již nebyly prováděny.

Všechny rozhovory byly po ukončení rozhovoru přepsány do programu Microsoft Office Word 2019 a následně zpracovány formou otevřeného kódování v Atlas.ti 8. Po přiřazení jednotlivých kódů mohly být dále jednotlivě spojovány se svými nadřazenými kódy. Program, který byl použit ke zpracování svých dat je využíván pro práci se získaným kvalitativním šetřením. Získané informace lze dále zpracovat písemně i graficky. Tento program je volně dostupný ke stažení na internetových stránkách, pouze v omezené verzi. Přístupná verze má neomezenou platnost, její nevýhodou je omezené vložení souborů, cizí jazyk a menší počet kódů k vytvoření. Širší možnosti program také nabízí, ale další verze je již placená.

Práce s programem není po nastudování nijak náročná, záleží hlavně na kvalitě získaných rozhovorů, vhodně zvolených kódů a spojování souvislostí. Výsledek zpracování dat v Atlasu.ti 8 byl převeden do bakalářské práce ve formě grafických schémat v kapitole diskuze.

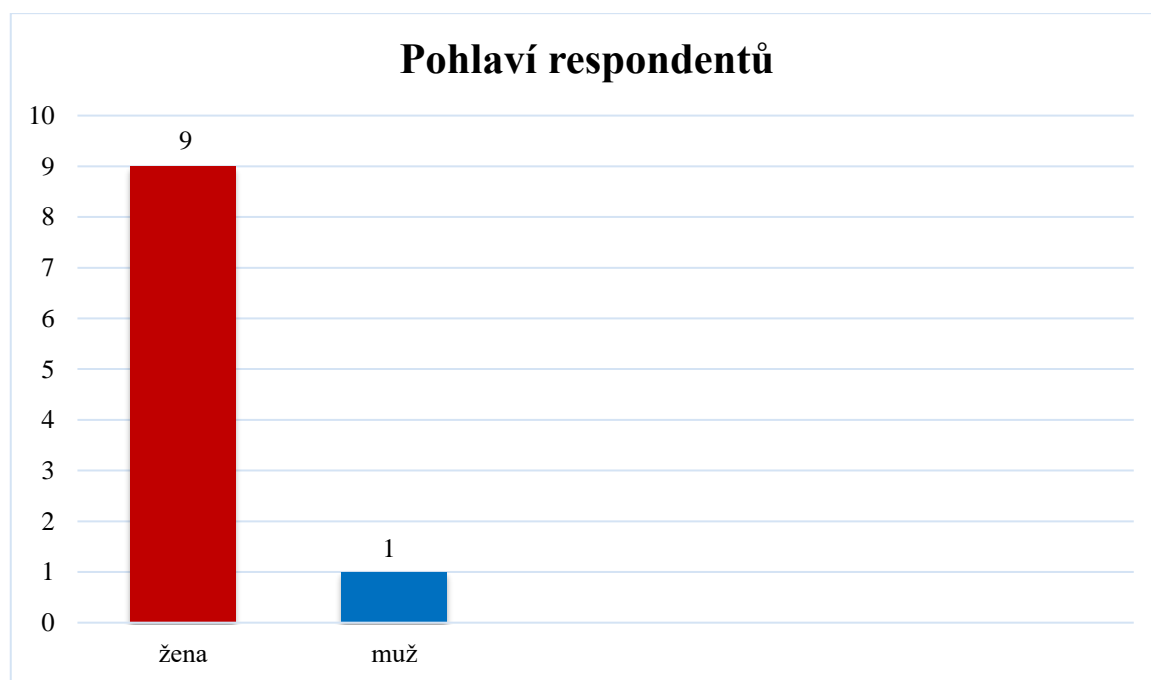
Veškeré rozhovory byly nahrávány na mobilní telefon, následně byly přepsány do programu Microsoft Office Word 201. Po přepsání byly rozhovory vloženy do programu Atlas. ti 8, kde byly postupně kódovány. Celkem bylo využito na rozhovory 27 kódů, které spojují jednotlivé shodné aspekty v rozhovoru a následně byly zpracovány do grafické podoby. Rozhovory byly prepisovány tak, aby byla zachována jejich originalita při nahrávání.

8 INTERPRETACE ZÍSKANÝCH DAT

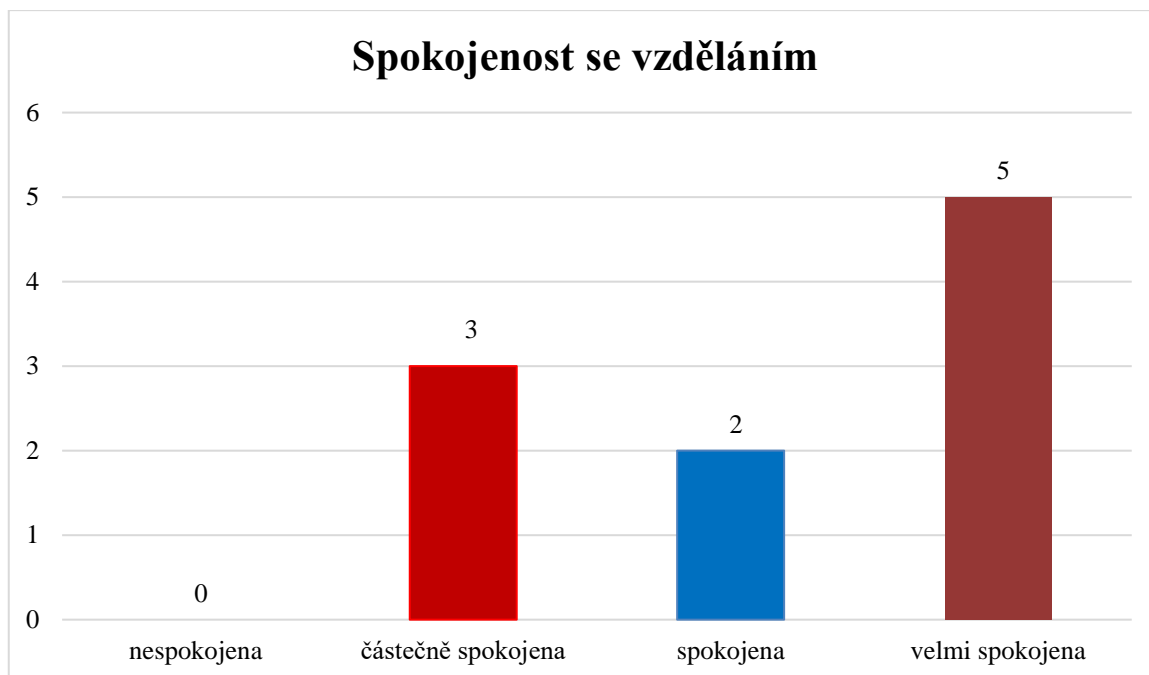
V této kapitole jsou uvedena veškerá získaná data, které je možné dále písemně a graficky znázornit pomocí tabulek nebo grafů.

8.1 Grafické znázornění dat

V následující části jsou data, která byla zjištěna a jsou součástí sbíraných dat, graficky prezentována pomocí tabulek a grafů. Jedná se o pohlaví, rozložení délky odborné praxe v závislosti na oboru studia. Spokojenosti sester se svým vzděláním. Použita jsou pouze data absolutní četnosti, soubor není dostatečně velký k statistickému zpracování. Data jsou zde uvedena pouze pro přehlednost.

Obrázek 5 - Pohlaví respondentů

Obrázek 6 – Spokojenost respondentů s vlastním vzděláním

Na obrázku č.5 je znázorněno pohlaví respondentů. Z celkového počtu 10 se tedy průzkumu zúčastnilo 9 žen a 1 muž.

Na následujícím obrázku č.6 je znázorněna spokojenost sester se vzděláváním. V grafu vidíme, že žádná ze sester neuvedla, že by nebyla spokojena se svým nejvyšším dosaženým vzděláním. Následně 3 z 10 sester v rozhovoru uvedly že jsou částečně spokojené. V tomto případě jsou všechny tři sestry z oboru praktická sestra. Další 2 sestry uvedly, že jsou spokojené. Opět se jedná o dvě praktické sestry, které tuto skutečnost odpověděly. A jako poslední uvedlo 5 respondentů velkou spokojenost se svým dosaženým vzděláním. Jedná se ve všech pěti případech o všeobecné sestry-

Další otázky, pro které byly vytvořené kódy a následně přiřazeny odpovědi respondentů uvedu následně. Při sestavení kódů a syntéze dat byl zhotoven grafický přehled odpovědí, který bude znázorněn v rámci diskuze. Odpovědi jsou přepsány a zhotoveny tak, jak je popsali sami respondenti ve svých výpovědích. Jsou dále prezentovány v diskuzi.

8.2 Seznam kódů využitých při analýze

Celkem bylo vytvořeno 27 kódů, které byly stanoveny při rozboru rozhovorů v programu Atlas.ti 8.

Kód Praktická sestra/ Zdravotnický asistent je zvolen, protože polovinu respondentů tvořily sestry s tímto typem vzdělání. Celkový počet sester s tímto vzděláním bylo 5. Přesněji se jednalo o respondenty 1,2,3,4,10. A v této oblasti chci především upřesnit, kolik sester s tímto oborem je v mé práci zahrnuto. R2: „*V současné době mám vystudovanou střední zdravotnickou školu a myslím si, že to dostatečně stačí, jelikož nás na střední škole dobře připravili.*“

Kód střetí škola – všeobecná sestra, po klinické praxi specializace př. ARIP je využit v případě respondentů, kteří absolvovali dřívější systém vzdělávání, kdy po absolvování střední zdravotnické školy, se ze sester stávaly ihned sestry všeobecné. V případě mých rozhovorů se tato situace týkala dvou respondentů. R6: „*Mám střední zdravotnickou školu po které jsem byla všeobecná sestra plus ARIP, a myslím si, že je dostačující.*“

Kód střední škola – praktická sestra, vysoká škola – všeobecná sestra, specializace toto zakódování je použito u sester, které uvádí jako podmínky pro své vzdělání absolvování vysoké školy pro dosažení titulu všeobecná sestra. Zakódování souvisí s obdobím, v jakém sestry studovaly, a jaké možnosti vzdělávací systém nabízel, jedná se o novodobý způsob vzdělávacího procesu sester, který je nyní zapotřebí k získání plnohodnotných kompetencí. V tomto případě se jedná o tři respondenty. R8: „*Mé nejvyšší dosažené vzdělání je bakalář..*“

Kód 2-12 let kód vypovídá o délce působení respondentů v klinické praxi. Působení v klinické praxi jsem rozdělila do dvou oblastí. Do této oblasti spadá celkem 8 sester. R2: „*V praxi jsem od složení maturitní zkoušky na střední škole, tedy 3 roky.*“

Kód 13-26 let znázorňuje druhou oblast zařazení respondentů do klinické praxe, kde je možné zařadit celkem 2 respondenty. Obě oblasti si lze prohlédnout v tabulce č.3 – charakteristika respondentů.

Kód Nepřipravenost, potřeba vyššího vzdělání označuje míru spokojenosti respondentů se svou kvalitou vzdělání. R9: „*Pro mě to bylo docela dost náročné, protože jsem to studovala dálkově, takže pro mě byly praxe na obtíž, protože při své práci ještě studovat a dělat praxe je opravdu záprah. A některé předměty bych teda úplně vyeliminovala. Byly některé zbytečné.*“

Kód Připravenost, dostačující obsah studia tento kód byl zvolen z hlediska výpovědí respondentů, kteří byli spokojeni se svým studiem a dále již nepotřebují pro svou profesi vyšší

vzdělání. R5: „*Pakliže porovnáám střední školu s vysokou školou tak střední škola plnila funkci, že mě připravila na povolání sestry po praktické stránce velice dobře. Co se týče vysoké školy, tak tam bylo více teoretické znalosti, méně se pak dbalo na tu praktickou stránku.*“

Kód Negativní přístup je uveden jelikož, značná část respondentů nesouhlasila s vysokoškolským vzděláním pro sestry. R9: „*Podle mě je zbytečné mít vyšší odbornou školu nebo vysokou, protože za těch 3 a půl roku jsem se nedozvěděla nic víc než za ty 4 roky na zdravotní škole. Takže by bohatě stačila střední zdravotnické škola a pak jít normálně do praxe a tam se vše naučit.*“

Kód Pozitivní přístup je využit v případě, kdy sestry souhlasí s vysokoškolským vzděláním sester. R5: „*Myslím si že, z toho důvodu, aby měla čas i věkově dozrát, protože přeci jen vstupovat v 19 letech mezi nemocné třeba a potřebné je někdy brzo, během studia se pak dozví spoustu dalších věcí, které bohužel dneska, když se upravily osnovy na středních školách nedokázali studenti obsáhnout a za druhé si myslím, že to je i pro zvýšení prestiže a lukrativity oboru ošetřovatelství.*“

Kód Střední škola s maturitou je uveden, jako jeden ze 3 ideálních návrhů na vzdělávání sester. R4: „*Myslím si že právě vrátit to na ty střední školy a s tím, že by se učily víc věcí co potřebují. Teď je to trošku nedostačující ale kdyby se na středních školách učilo víc, učili by tam lékaři atd. Tak si myslím, že by to dost pomohlo. Takže zvýšení úrovně středních škol místo sester bakalářek...*“

Kód Specializace v rámci oddělení po maturitě je využit jako další možný návrh respondentů pro získání kvalifikovaných všeobecných sester. R6: „*Já bych dala opravdu 4 roky s maturitou, pak nástupní praxi aby to vedení si zkontrolovala, jestli ta sestřička zapojila plnohodnotně a jestli všechno chápe a pak když by chtěla, tak bych klidně povolila další vzdělávání.*“

Kód Vysokoškolské/ vyšší odborné vzdělání je zpracován jako poslední možnost dle respondentů ke zdravotnickému studiu. R5: „*Dle mého názoru je ucházející, aby sestra měla vysokou školu jako doplnění ke zdravotní škole, jak už jsem říkal v rámci jejího rozvoje a navýšení teoretických znalostí. Popřípadě když absolvovala gymnázium a rozhodla se pro práci sestry, tak rozhodně. Následně pak pokud se chce dále rozvíjet tak možnost specializací je opravdu široká.*“

Kód Dostačující zaměření kódu je založeno na subjektivním názoru, týkajícího se vzdělávání sester. R8: „*Ano, je. Ale ještě ideálnější by bylo, kdyby sestry měly střední školu, ze které by byly všeobecné sestry a následně by se na vysoké škole pouze specializovaly ve svém oboru.*“

Kód Průměrný byl využit v případech, kdy respondentům systém z části vyhovoval ale měli k němu výhrady. R2: „*Myslím si, že jsou připravené pouze částečně. I přesto, že jsem vystudovala střední zdravotnickou školu, tak jsem nebyla úplně připravená na klinickou praxi. Musela jsem se postupně některé věci naučit. Nyní už si ale ve své práci jistá jsem.*“

Kód Nedostačující pokud respondent se vzdělávacím systémem nesouhlasil, byl v rozhovoru využito toto kódování. R1: „*Je to podle mě jeden velký zmatek a absolutně s ním nejsem spokojená...*“

Kód Finance je uveden, protože z hlediska finančního ohodnocení, byla řada respondentů velice znepokojena. R9: „*A hlavně i když pořád říkají, jak nám přidávají, tak jako si myslím, že by to mělo být platově úplně někde jinde.*“

Kód Psychická zátěž respondenti často kladli důraz na psychickou zátěž, která je součástí jejich práce, proto bylo zvoleno toto kódování. R2: „*Profese sestry je velmi náročná po fyzické i psychické stránce. Je to velká zodpovědnost dělat tuto práci. Každý den jste ve stresu, musíte být profesionální, nesmíte dávat najevo své osobní problémy.*“

Kód Fyzická zátěž další často zmiňovaným problémem byla fyzická náročnost práce, dle respondentů. R6: „*V první řadě proč odchází tak je to vyčerpání, že nemají žádnou psycho – sociální pomoc a ta práce s těmi lidmi je těžká.*“

Kód Kolektiv z hlediska spolupracovníků, řada respondentů uvedla problémy v kolektivu, které značně narušují jejich práci. R5: „*A myslím si osobně, že někdy si to ty ženy dělají samy, prostě jako kolektiv, že kdyby se množná promíchaly ty kolektivy muži, tak by tolik odchodů nebylo z důvodu interpersonálních vztahů. Takže je to i v tom, že si to dělají samy, když mezi sebe ani nenechají vstoupit studenty, tak jak pak mají nastoupit na to oddělení.*“

Kód Radost z práce, touha pomoci druhým je využit, jelikož byl často využíván ve spojitosti s motivací sester k výkonu svého povolání. R2: „*Moje motivace k výkonu této profese je pomoci druhým. Je to spíš takové poslání.*“

Kód Spokojenost je popsán v případech, kdy sestry o svém povolání mluvily kladně. R7: „*Já jsem si tuhle práci vybrala jako 15ti letá ale určitě dobře a neměnila bych, pak jsem*

si za ty léta i vše potřebné dovdělala. Je to práce s lidmi a zajímavá práce, líbí se mi a pak i spolupráce se spolupracovnicami. Prostě práci zdravotnice bych neměnila.“

Kód Délka studia je spojován s odpověďmi praktických sester, které jasně poukazují na problémovost délky studia a následný důvod v nepokračování ve studiu na vysoké či vyšší odborné škole. R4: *„Už jsem chtěla v tom životě postoupit dál, než abych se někde na 3 roky zašila ve studiu.“*

Kód Stres je definován v tom případě, pokud respondenti – praktické sestry, zmínily stres jako jednu z příčin, která je pro pokračování ve studiu pro ně demotivující. R3: *„...stres spojený s tím, že bych měla dále ve studiu pokračovat.“*

Kód Časová náročnost v rámci otázky pro všeobecné sestry, týkající se otázky, co pro ně během studia bylo nejnáročnější, bylo využito tohoto a následujícího kódu. R9: *„...ale bylo to dost náročné když jsem do školy jezdila po nočních nebo na zkoušky a skloubit to s prací to nebyla vůbec žádná sranda. Takže mě tady dost museli uvolňovat, přehazovat služby bylo to docela dost náročné a už bych do toho znovu nešla...“*

Kód Realita je zvolen, protože jeden z respondentů upozornil na odlišnosti týkající se studia a reality ve zdravotnictví. R5: *„Já si myslím, že během studia bylo nejnáročnější přijmout a seznámit se s realitou toho co to ve skutečnosti to zdravotnictví je, protože představy byly úplně milné pak si myslím že i v mém oboru pak člověk vidí strašně moc věcí, které si nedokázal představit..“*

Kód Dostatečná připravenost pro praxi je využit v rámci odpovědí na otázku pro všeobecné sestry, která zjišťuje jejich subjektivní pocit ohledně připravenosti do klinické praxe, po absolvování vysoké školy. R6: „*Já bych řekla, že potom co jsem si udělala praxi a potom jsem si dodělávala ARIP, tak se mi otevřely další možnosti a právě naopak jsem mohla spojit ty svoje zkušenosti s těma nabitýma vědomostmi, že mi to jakoby zapadlo, že spoustu těch věcí jsem znala ale neuměla jsem to úplně pojmenovat nebo zařadit do toho systému. Bylo to náročné ale po té škole se toho hodně zlepšilo a řekla bych že i ta práce dostala jiný náboj.*“

Kód Nedostatečná připravenost pro praxi je využit v případě, kdy si respondent nebyl svou připraveností pro praxi jistý. R8: „*...z části jsem se cítila připravená, jen v některých odborných činnostech jsem si jistá nebyla. Takže jen tak částečně, vše jsem pak dohnala postupem času následnou praxí...*“

9 DISKUZE

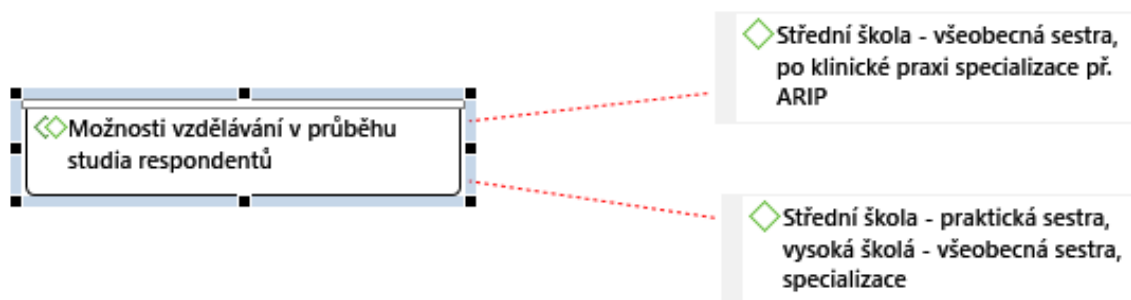
Bakalářská práce se zabývá pohledem a subjektivním názorem praktických a všeobecných sester na současné možnosti vzdělávání. Výsledky průzkumného šetření budou porovnávány a diskutovány s prací Bc. Anny Řehákové (2019), která se zabývala motivací sester související s výkonem profese, jednalo se o kvalitativní metodu šetření, Bc. Petry D'ello (2017), zaměřenou na vzdělávání a kompetence všeobecných sester, kdy se jednalo o kvantitativní metodu šetření. S diplomovou prací Bc. Lucie Veverkové (2019), která se své studii zaměřila na faktory, které u všeobecných sester působí fyzickou a psychickou zátěž, taktéž kvantitativní metodou a jako poslední s prací Bc. Ivany Lavičkové (2008), která zkoumala motivaci sester pro jejich celoživotní vzdělávání formou kvantitativního dotazníkového šetření. V této části jsou uvedeny grafické podoby sítí s jednotlivými kódy, které budou blíže charakterizovány, bude také popsán jejich vztah k průzkumným otázkám a porovnávány s dalšími studii.

Průzkumná otázka č. 1 - Jaké byly možnosti vzdělávání v době studia sestry?

Výsledky průzkumu, kterého se zúčastnil 5 praktických a 5 všeobecných sester ukázaly, že pokud se jedná o sestry, které studovaly do roku 2004 na SZŠ, uvádí, nejčastěji své nejvýše dosažené vzdělání na úrovni středoškolského s následnou možností po absolvování klinické praxe, nastoupit na specializační vzdělávání. Respondenti, kteří studovali po roce 2004, uvádí nutnost studia na vysoké škole pro výkon profese, což odpovídá kompetencím pro všeobecnou sestru.

Naopak pokud se jednalo o sestry, které studovaly v následujících letech, kdy byl na SZŠ zařazen obor Zdravotnický asistent, jejich výpovědi převážně poukazují na nutnost vysoké školy pro výkon této profese, ke kterému ale přistupovaly negativně.

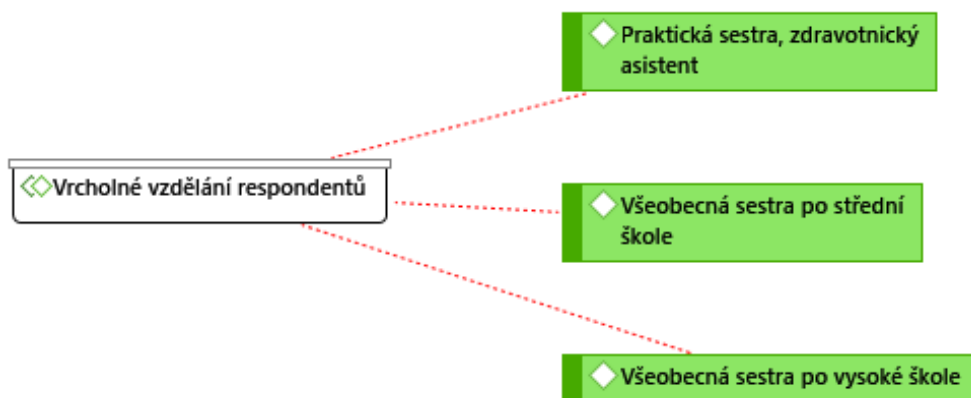
Obrázek 7 – Vzdělávání

V souvislosti s otázkou zabývající se možnostmi vzdělávání v průběhu studia dotazovaných respondentů z průzkumu v porovnání se zákonem č. 96/2004 Sb. zákon o nelékařských zdravotnických povoláních vyplývá že, dvě ze sester získaly kvalifikaci v oboru Všeobecná sestra po absolvování střední zdravotnické školy, protože své studium započaly před změnami související s výše uvedeným zákonem (ČESKO,2004). Možnost dalšího vzdělávání bylo dle výpovědi respondentů působení v klinické praxi a následná možnost specializace př. ARIP. Zbylých 8 respondentů uvádí již absolvování nového systému vzdělávání dle zákona č.201/2017 Sb. o podmínkách získávání a uznávání způsobilosti k výkonu nelékařských zdravotnických povolání (ČESKO,2017), kdy je nutné, aby současná všeobecná sestra absolvovala vysokou či vyšší odbornou školu. Jako další formy postgraduálního vzdělávání je možné, aby sestry studovaly formou specializací.

Tato otázka nemohla být dále více porovnána, protože v současné době neexistuje studie s tímto zaměřením.

Obrázek 8 - Vzdělání sester

V tomto případě se kvalitativního průzkumného šetření účastnilo 5 praktických sester. Tři sestry s vysokoškolským vzděláním a v neposlední řadě 2 respondenti, kteří získali titul všeobecná sestra pro absolvování SZŠ. Celkově tedy 5 všeobecných sester.

Řeháková (2019) uvádí ve své kvalitativní práci, jako kritérium zařazení do průzkumu pouze všeobecné sestry, a to buď s vyšším odborným či vysokoškolským vzděláním. Její soubor tvořilo celkově 5 respondentů. V práci uvádí 3 všeobecné sestry, které získaly svou klasifikaci po absolvování střední zdravotnické školy. Zbylé 2 sestry v práci Řehákové (2019), mají bakalářské vzdělání v rámci vysoké školy (Řeháková,2019). V této práci jsou pro srovnání zařazeny 2 všeobecné sestry se střední zdravotnickou školou, které ukončily své vzdělání před rokem 2004. Tři sestry, které absolvovaly bakalářský program, pro všeobecné sestry a 5 praktických sester, které dle nového typu vzdělávání absolvovali střední zdravotnickou se zakončením jako praktická sestra.

Dále tato průzkumná otázka nemohla být porovnáována, protože podobné studie zatím nebyly provedeny nebo nebyly dohledány.

Obrázek 9 - Délka působení sester v klinické praxi

Průzkumu formou kvalitativních rozhovorů se celkově zúčastnilo 10 respondentů. Jejich působení v klinické praxi je rozděleno na do dvou kategorií. V rozmezí 2-12 let v klinické praxi působí celkem 8 sester, kdy se jedná o 5 praktických sester a 3 všeobecné sestry. V druhé kategorii, která zachycuje působení v klinické praxi 13-26 let, uvedly 2 sestry tuto skutečnost. Tímto znázorněním je uveden přehled působení sester v praxi a jejich zkušenosti s tím spojené. Otázkou týkající se působení sester v klinické praxi se ve své práci také zabývala Bc. Ivana Lavičková, avšak formou kvantitativního průzkumu formou dotazníků, do kterého se celkem zapojilo 105 sester z toho 4 byly ve věku do 20let, 45 sester ve věku od 21 do 30 let. 27 sester pak ve věku 31-40, 13 sester 41- 50let. Zbývajícím 16 sestrám bylo více než 50let. V porovnání s její prací nebylo stanoveno kritérium pro výzkum, kdy sestry nesmí působit v klinické praxi více než 30 let, z důvodu změn s tímto souvisejícími. (Lavičková,2008)

Průzkumná otázka č.2 - Jaký pohled mají sestry na možnosti v současném vzdělávacím systému?

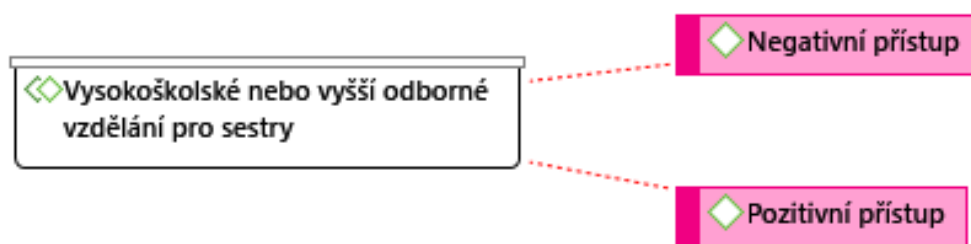
Cílem této průzkumné otázky bylo zejména zjistit současný pohled na možnosti ve vzdělávání všeobecných, tak praktických sester. Z výsledků průzkumu vyšlo že, 8 z 10 respondentů není se současným systémem vzdělávání zcela úplně spokojen. Zbývající 2 ho považují jako adekvátní.

Obrázek 10 – Pohled na současný systém vzdělávání

Dva respondenti uvádí, že vysokoškolské vzdělání pro současný systém vzdělávání, je potřebný a v současnosti požadovaný, z důvodu nezbytných znalostí a odbornosti všeobecných sester. 8 respondentek uvedlo odpověď, že tento způsob vzdělávání je nevhodný a dle jejich názoru, by bylo vhodné vrátit vzdělávání všeobecných sester na střední školy. Vyřešil by se tak dle jejich názoru problém s nedostatkem sester v klinické praxi. Vychází buďto ze své zkušenosti, kdy střední školy byly nastaveny na vyšší úrovni, a proto byly dostačující, anebo udávají jako další důvod délku a náročnost studia. V roce 2017 p. Šochmachová v rozhovoru upozorňuje na kvalitnější výuku, které dříve probíhala na středních zdravotnických školách, kdy dnes zahrnuje jen 45% na rozdíl od dřívějších 65% z hlediska odborných předmětů (ČAS, 2017). D'mello (2017) ve své práci, která však byla zpracována formou dotazníků položila otázku č.1 zabývající se tím, jak vnímají sestry současný systém vzdělávání. Získaná data vypovídají o tom, že současný systém vzdělávání je pro 30 respondentů z celkového počtu 74 spíše nevyhovující, pro 34 respondentů zcela nevyhovující a zbývajících 10 respondentů uvedlo, že je spíše či zcela vyhovující (D'mello, 2017). Lze tedy vycházet z výsledků obou prací, které se téměř shodují v tom, že sestry jsou značně nespokojeny se systémem vzdělávání.

Obrázek 11 - Pohled sester na vysokoškolské vzdělání

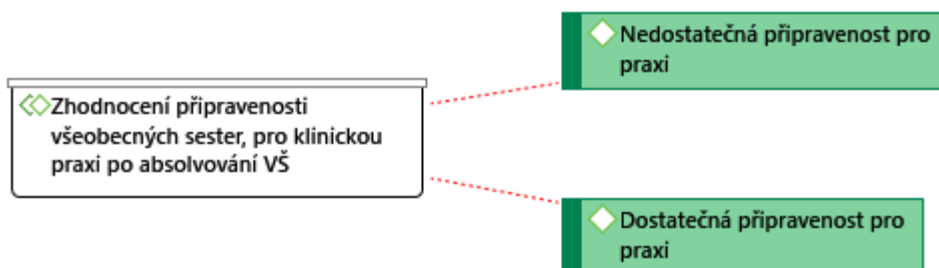

D'mello ve své práci uvádí, že celkově 39 ze 74 respondentů by souhlasilo, aby se systém vzdělávání, kdy sestry maturovaly jako všeobecné sestry, vrátil na středoškolskou úroveň. Dalších 24 respondentů, dle jejich získaných dat, by souhlasilo, aby se vzdělávání spojilo, ale nejsou si jistí, který systém je vhodnější. V posledním bodě 1 respondent souhlasí s vysokoškolským vzděláním (D'mello, 2017). Zjištěná data D'mello v porovnání s touto prací jsou taková, že ze získaných dat tohoto průzkumu 8 respondentů přistupuje k vysokoškolskému studiu negativně, stejně jako značná část respondentů, uvedena výše, v její práci, a to zejména pro jeho délku trvání, náročnost a nesmyslnost. Dva respondenti pak přistupují k systému pozitivně. A to zejména proto, že ho hodnotí jako potřebný a adekvátní.

Dle WHO na světě chybí téměř 5,9 milionů sester, které tvoří podstatnou a velkou část zdravotnického personálu. V souvislosti s touto situací WHO navrhla, aby země, které trpí nedostatkem sester, zvýšil počet absolventů o téměř 8 % jako další možnosti zvýšení prestiže uvádí, že se sestry mají více vzdělávat v oblasti vědecké a technologické (WHO, 2020).

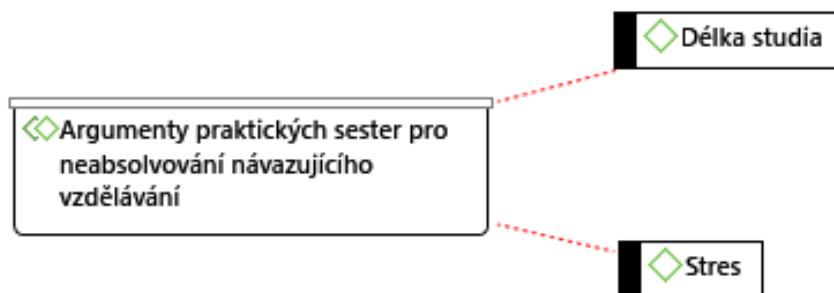
Z hlediska připravenosti všeobecných sester pro klinickou praxi uvedli 3 z 5 všeobecných sester, že jsou jako absolventi vysoké školy dostatečně připraveny pro klinickou praxi ve svém oboru. Z toho vyplývá, že žádný z respondentů neuvádí v tomto šetření nedostatečnou připravenost pro výkon tohoto povolání. Zbylí 2 respondenti uvádí, že jsou také se svou připraveností pro praxi spokojeni, nelze je ale zařadit na úroveň vysokoškolského vzdělání, protože získaly kompetence všeobecné sestry po absolvování střední zdravotnické školy. Pro srovnání v současné době není možné otázku porovnat, protože v současné nejsou studie s tímto zaměřením.

Obrázek 12 - Přípravenost na profesi

Otázka týkající se hlavních faktorů, které ovlivnily praktické sestry v ne-pokračování v navazujícím vysokoškolském či vyšším odborném vzdělávání, udávají jako rozhodující tyto aspekty, které lze vyčíst z níže znázorněného obrázku. 3 z 5 sester uvádí, že důvod pro jejich ukončení studia po střední škole je délka studia, která činí 3 roky, v případě vysoké i vyšší odborné školy. Dva respondenti pak dále uvádí jako důvod nepokračování ve studiu stres, který pociťují ať už v práci nebo spojený s navazujícím studiem z hlediska zkoušek a povinností. Tato otázka nemohla být porovnána, protože zatím nejsou podobné studie se stejným zaměřením.

Obrázek 13 – Navazující vzdělávání

Průzkumná otázka č.3 – Jaké jsou faktory ovlivňující odchod sester z oboru?

Tato otázka je zaměřena na zjištění hlavních aspektů, které zapříčiňují odchod sester mimo jejich profesi.

Obrázek 14 - Negativní faktory

Nejčastěji uváděná fakta, týkající se odchodu sester mimo jejich profesi jsou uvedeny v grafickém obrázku. Co se týče fyzické zátěže, je často udávaným faktorem všech respondentů, kdy v souvislosti s ní zmiňují přemíru práce, vytíženosti a únavu. V práci Bc. Lucie Veverkové (2019), která je zpracována pomocí dotazníkového šetření, je zmíněna v souvislosti s fyzickým přetížením i pravděpodobnost odchodu sester mimo jejich profesi. Ve své práci uvádí, že fyzické nároky dnešní doby na všeobecnou sestru jsou až přehnané. Úvahu o změně oboru či profese potvrdilo celkem 42 všeobecných sester z celkového počtu 106 dotazovaných respondentů, Aspekty tohoto rozhodnutí závisí například na prostředí, nadměrném množství pacientů na sestru při její směně či spokojenost se zaměstnavatelem. Na závěr své práci udává, že celkem 59 všeobecných sester má přání, aby netrpěly nadmírou fyzické zátěže a stresovým vypětím. V práci Veverkové se podařilo prokázat, že zvýšená fyzická zátěž má za následek odchod sester mimo jejich profesi, což vyplývá i ze získaných dat této práce, kdy fyzickou zátěž jako negativní faktor uvedlo v rozhovoru 6 z 10 respondentů. Oblast psychické zátěže v práci zmiňuje 53 respondentů ze 106. Z průzkumu této práce pak psychickou zátěž v oboru udává 9 z 10 dotazovaných respondentů (Veverková, 2019).

V práci Řehákové je zmíněno, že v rámci psychické pohody je nutné umění komunikace, spolupráce (Řeháková, 2019). V porovnání se získanými daty tohoto průzkumu lze říci, že 6 z 10 respondentů, kteří se účastnili kvalitativního šetření uvádí jako hlavní negativní faktor fyzické vypětí spojené s výkonem povolání sestry.

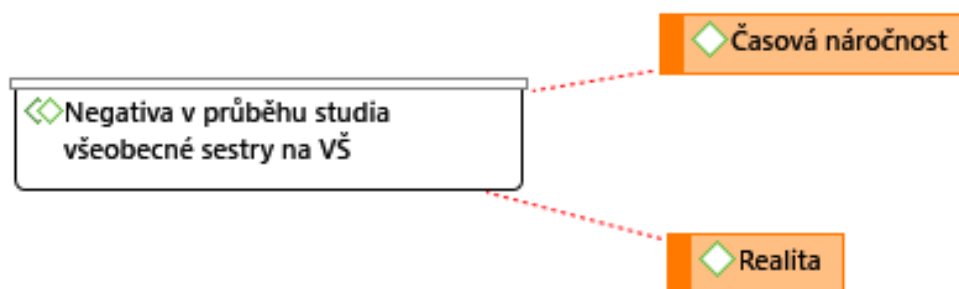
V souvislosti s touto studií, lze porovnat získaná data tohoto, též kvalitativního šetření, kdy 9 z 10 respondentů, jako negativní aspekt zmiňují především psychické vyčerpání, ať už z hlediska přesčasů, které vykonávají tak i kolektivu na pracovišti dva respondenti dokonce uvedli nedostatečnou prestiž oboru jako negativum profese. Jako další faktor uvedlo 5/10 sester malá finanční ohodnocení za jejich práci.

V jiné práci od Bc. D'ello je hlavní důvod odchodu sester nedostatečné finanční ohodnocení, kdy se v práci můžeme dočíst, že 71 respondentů v České republice udává jako hlavní motivaci finanční ohodnocení (D'ello, 2017).

Z rozhovorů této práce každý respondent uvedl, že finanční ohodnocení je nedostačující, z čehož vyplývá, že sestry jsou neustále se svým platovým ohodnocením znatelně nespokojené. Práce sestry je z velké části založena na kolektivní spolupráci, motivaci a vzájemné podpoře. (Vévoda, 2013). Dle respondentů, ale tento aspekt v práci ve velké míře často chybí, na problémovost v rámci kolektivu upozornilo 6 respondentů.

Níže uvedená negativa, která všeobecné sestry udávají během jejich studia na vysoké škole. Časová náročnost byla uváděna zejména v případě kombinovaného studia, kdy ho uvedlo všech 5 sester. Pouze 1 respondent uvedl, že ho škola nepřipravila po reálné stránce do praxe. Pro praktické sestry, tato otázka nebyla určena. Tuto studii týkající se negativ v průběhu studia nelze porovnat, jelikož se tímto problémem žádná studie doposud nezabývala.

Obrázek 15 – Negativní faktory v průběhu studia

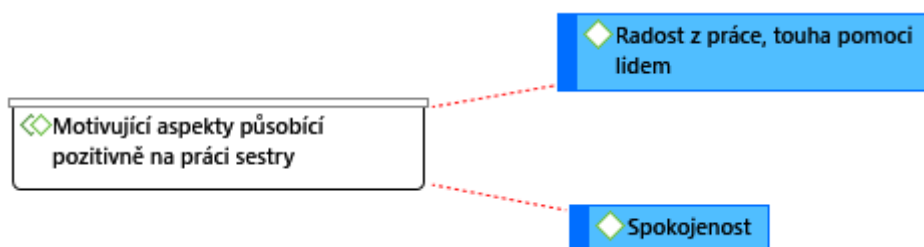

Výše uvedené grafy udávají hlavní negativní důvody, které sestry uvádí v jejich profesi ať už z hlediska výkonu povolání v klinické praxi či faktorů týkající se průběhu vzdělávání. Všechny výše uvedené aspekty sestry udávaly jako jejich hlavní důvod nespokojenosti.

Průzkumná otázka č.4 - Jaká je motivace sester pro výkon jejich povolání?

Motivací pro výkon povolání jako sestry ať už všeobecné nebo praktické jsou uváděny v mých získaných rozhovorech od respondentů tyto případy:

Obrázek 16 – Motivující faktory pro sestry

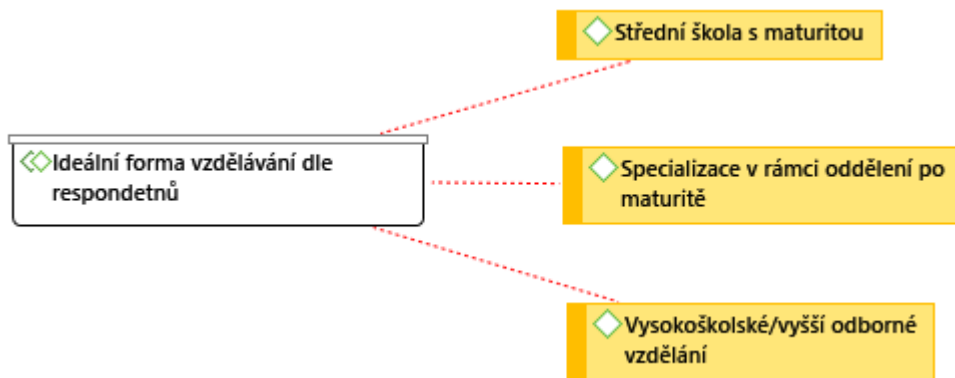

Důležitým bodem je, že sestry neodcházejí ze svého zaměstnání z důvodu, že by své povolání nebraly jako důležité a nebyly mu oddané ale jedny z důvodů, které jsou popsány v předchozí průzkumné otázce (Vévoda, 2013) V síti těchto kódů byly využity nejčastěji zmiňované a společné aspekty respondentů, které považují za pro ně motivující pro výkon v jejich práci. Respondenti, kteří mluvili o své práci, jako o poslání, či touze pomoci lidem, vždy hovořili s nadšením a kladně. Jako hned dalším bodem, byla zmiňovaná spokojenost se svým povoláním, které si vybrali a které by dle slov 10 z 10 respondentů neměnili.

Vzdělávání sester, jejich kompetence a finanční ohodnocení je v poslední době často diskutovaným tématem. S těmito tématy se můžeme téměř denně setkat buďto v novinách, zprávách či na internetu. Souvisí to především s nedostatkem sester, které je často projednávané téma, a to nejen na úrovni republikové ale celosvětově. Nyní je současný stav řešen Ministerstvem zdravotnictví ČR, a to přijetím zákona č.201/2017 Sb. o nelékařských zdravotnických povoláních (ČESKO, 2017). Kdy byl přijat nový název oboru Praktická sestra a současně měl zvýšit zájem o studium zdravotnických škol projekt Nursing now. Hlavním cílem je zvýšit zájem o nelékařské zdravotnické obory a snížit tak nedostatek zdravotnického personálu.

Z hlediska doporučení respondentů jako forma ideálního vzdělávání je vytvořeno grafické znázornění pro představu, jaké je dle získaných dat řešení této situace dle respondentů.

Obrázek 17 - Ideální forma vzdělávání

V tomto případě 5 respondentů je názoru, že by stačilo středoškolské vzdělání. Dalších 3 respondenti mají jako ideální vzdělání, aby absolventi nastoupili do klinické praxe a po odpracovaných letech by měli nárok na zvýšení své odbornosti formou specializace a poslední 2 souhlasí se vzděláním vysokoškolským. Tuto studii týkající se ideálního vzdělávání dle sester nelze porovnat, jelikož se tímto problémem žádná studie doposud nezabývala.

10 DOPORUČENÍ PRO PRAXI

Vzdělávání a samotný systém vzdělávání je velmi důležitý. Velmi kriticky jej ale posuzují sestry v klinické praxi, mohou jej hodnotit z pohledu své vlastní zkušenosti a pohledu srovnání nových sester přicházejících do praxe, anebo již studentů, kteří přichází na praxi. Proto je třeba se zaměřit také na samotné hodnocení a zpětnou vazbu od sester na daném pracovišti.

Proto bylo vytvořeno doporučení, které je pouze nástinem možností, které mohou využít jak sestry v první linii tedy staniční sestry nebo vedoucí směny nebo také sestry samotné, kterým záleží na spokojenosti a motivaci studentů, a tedy budoucích kolegů a kolegyně či adaptaci nově přichozích sester. Níže jsou uvedeny oblasti, na které je třeba klást důraz a které byly odkryty provedením šetření, na tyto poukazují dotazované sestry a vidí v nich nedostatky nebo negativní vliv.

- přehledný a jasně daný systém vzdělávání
- znalost legislativy a kompetencí
- snížení fyzické náročnosti práce
- motivace ve smyslu finančního ohodnocení

Podstatný je fakt, že by sestry měly být v rámci vzdělávání a osobního rozvoje více edukovány. A to především v nabízení možnosti specializačního vzdělávání, kurzů, možnosti zapojit se do ošetrovatelství nejen ve svém zaměstnání ale i mimo něj v rámci pořádaných akcí. Pokud by se tato skutečnost umožnila a stala se součástí kvalifikačního vzdělávání sester, je možné, že by povolání sestry více stouplo do podvědomí veřejnosti a postupně by mohlo docházet ke snížení nedostatku zdravotnického personálu a s tím související odchod sester mimo jejich profesi. Je samozřejmostí, že čím více by sestra do své kvalifikace a aktivity vkládala, byla by tak následně i finančně ohodnocena, což je další fakt, který by negativa v této profesi mohl radikálně potlačit.

Vzdělání, by pro sestru mělo být její prestiží, kterou by měla neustále rozvíjet. Je proto potřeba tento akt podporovat. Podpořit sestry při jejich studiu, ať už v nabízení benefitů, či poukázání na větší perspektivu. Názor, který často respondenti zmínili, a to vrátit obor všeobecná sestra na střední zdravotnické školy by bylo vhodné v případech, kdy by se zvýšila prestiž těchto středních škol a sestra by následně byla celoživotně vzdělávání formou povinných kurzů, stáží či specializací.

11 ZÁVĚR

Hlavním úkolem bakalářské práce bylo zmapovat pohled a osobní zkušenost všeobecných a praktických sester na současné možnosti vzdělávání. Teoretická část je chronologickým přehledem vývoje vzdělávání až po současnost včetně aktuální legislativy, jedna kapitola je také věnována projektu Nursing Now, který vznikl v rámci podpory sesterské profese. Tato část měla za úkol tedy nastínit současný stav v oblasti vzdělávání v ČR, v průzkumné části byl proveden průzkum kvalitativní metodou šetření a byl předložen náhled na tuto oblast přímo sestrami z klinické praxe. Všichni dotazovaní byli ochotní mluvit o svém vzdělání bez problému a sdělili svůj osobní názor na současný systém vzdělávání velmi ochotně a rozvážně.

Přinesl překvapivá zjištění ve smyslu jejich názoru na vrácení vzdělávání sester na SZŠ v celkovém počtu 8 respondentů a pouze 2 sestry se kloní k názoru, že je třeba, aby vzdělávání sester byla v rámci vysokých škol. Průzkumné šetření bylo zaměřeno na jejich vlastní hodnocení přípravy, kterou prošly ony sama a která je možná v současné době. Na deseti stupňové škále byla nejčastější hodnota související s kvalitou nových, nastupujících sester spojená s kvalitou číslo 5.

Sestry také uvádí velké fyzické zatížení, které je pak jedním z hlavních důvodů jejich zvažování odchodu z profese a dále také i náročnost práce po stránce psychické. Jako hlavní motivační aspekty pak uvádějí smysluplnost práce, poslání a radost pomáhat druhým lidem.

Získaná data přispěla k vytvoření nástinu doporučení pro praxi, které by bylo zaměřené přímo na nově nastupující sestry anebo stážující studenty. Samotná práce pomohla k vlastnímu rozšíření znalostí v této oblasti a zjištění pohledu již praktikujících sester. Rozhovory byly velmi zajímavé a přínosné pro mne samotnou.

12 POUŽITÁ LITERATURA

1. ČESKÁ ASOCIACE SESTER, ©2017. Martina Šochmanová. In: Youtube [online]. 08. 03. 2017 [cit. 2020-05-02]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=0Z-gAOJ4THI>
2. ČESKÁ ASOCIACE SESTER, ©2017. *Projekt Nursing now ČR*. Česká asociace sester [online]. [cit. 2020-06-01]. Dostupné z: <https://www.cnaa.cz/projekt-nursing-now/>
3. ČESKO, 2004. Zákon č. 561 ze dne 24. září 2004, o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon). In: *Sbírka zákonů České republiky*, částka 190, s. 10262-10263. ISSN 1211-1244.
4. ČESKO, 1998. Zákon č. 111 ze dne 22. dubna 1998, o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách). In: *Sbírka zákonů České republiky*, částka 39, s. 5388. ISSN 1211-1244.
5. ČESKO, 2004. Zákon č. 96 ze dne 3. března 2004, o podmínkách získávání a uznávání způsobilosti k výkonu nelékařských zdravotnických povolání a k výkonu činností souvisejících s poskytováním zdravotní péče a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o nelékařských zdravotnických povoláních). In: *Sbírka zákonů České republiky*, částka 30, s. 1454-1460. ISSN 1211-1244.
6. ČESKO, 2011. Vyhláška č.55 ze dne 1. března 2011 o činnostech zdravotnických pracovníků a jiných odborných pracovníků. In: *Sbírka zákonů České republiky*, částka 20, s. 484-500. ISSN 1211-1244.
7. ČESKO, 2016. Vyhláška č. 2 ze dne 21. prosince 2015, kterou se mění vyhláška č. 55/2011 Sb., o činnostech zdravotnických pracovníků a jiných odborných pracovníků. In: *Sbírka zákonů České republiky*, částka 1, s.7. ISSN 1211-1244.

8. ČESKO, 2017. Zákon č. 201 ze dne 8. června 2017, kterým se mění zákon č. 96/2004 Sb., o podmínkách získávání a uznávání způsobilosti k výkonu nelékařských zdravotnických povolání a k výkonu činností souvisejících s poskytováním zdravotní péče a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o nelékařských zdravotnických povoláních), ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 95/2004 Sb., o podmínkách získávání a uznávání odborné způsobilosti a specializované způsobilosti k výkonu zdravotnického povolání lékaře, zubního lékaře a farmaceuta, ve znění pozdějších předpisů. In: *Sbírka zákonů České republiky*, částka 72, s.2069. ISSN 1211-1244.
9. ČESKO, 2017. Vyhláška č. 391 ze dne 16. listopadu 2017, kterou se mění vyhláška č. 55/2011 Sb., o činnostech zdravotnických pracovníků a jiných odborných pracovníků, ve znění vyhlášky č. 2/2016 Sb. In: *Sbírka zákonů České republiky*, částka 137, s.4360. ISSN 1211-1244.
10. ČESKO, 2018. Vyhláška č. 470 ze dne 21. prosince 2017, kterou se mění vyhláška č. 39/2005 Sb., kterou se stanoví minimální požadavky na studijní programy k získání odborné způsobilosti k výkonu nelékařského zdravotnického povolání, ve znění pozdějších předpisů. In: *Sbírka zákonů České republiky*, částka 169, s. 5657. ISSN 1211-1244.
11. ČESKO, 2018. Nařízení vlády č. 164 ze dne 24. července 2018, kterým se mění nařízení vlády č. 31/2010 Sb., o oborech specializačního vzdělávání a označení odbornosti zdravotnických pracovníků se specializovanou způsobilostí. In: *Sbírka zákonů České republiky*, částka 85, s. 2594. ISSN 1211-1244.
12. ČESKO, 2018. Vyhláška č. 252 ze dne 27. září 2019, kterou se mění vyhláška č. 55/2011 Sb., o činnostech zdravotnických pracovníků a jiných odborných pracovníků, ve znění pozdějších předpisů. In: *Sbírka zákonů České republiky*, částka 109, s. 2450. ISSN 1211-1244.

13. ČESKO, 2018. Zákon č. 168 ze dne 19. července 2018, kterým se mění zákon č. 137/2016 Sb., kterým se mění zákon č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony, ve znění zákona č. 303/2017 Sb. In: *Sbírka zákonů České republiky*, částka 86, s. 2611. ISSN 1211-1244
14. ČESKO, 2019. Zákon č. 46 ze dne 31.ledna 2019, kterým se mění zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů In: *Sbírka zákonů České republiky*, částka 19, s.432. ISSN 1211-1244.
15. D'MELLO, Petra, 2017. *Profesní vzdělávání a kompetence všeobecných sester*. Pardubice, 2017. s.53-55. Bakalářská práce. Univerzita Pardubice, Fakulta zdravotnických studií. Vedoucí práce Mgr. Eva Hlaváčková Ph.D.
16. KELNAROVÁ, Jarmila, Martina CAHOVÁ, Iva KŘEŠŤANOVÁ, Marcela KŘIVÁKOVÁ a Zdeňka KOVÁŘOVÁ. *Ošetrovatelství pro zdravotnické asistenty: 1.ročník*. Praha: Grada, 2009. ISBN 978-80-247-2830-8.
17. KUTNOHORSKÁ, Jana. *Historie ošetrovatelství*. Praha: Grada, 2010. Sestra (Grada). ISBN 978-80-247-3224-4.
18. LAVIČKOVÁ, Lucie. *Motivace sester k celoživotnímu vzdělávání*. České Budějovice, 2008. s.28-29. Bakalářská práce. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Zdravotně sociální fakulta. Vedoucí práce PhDr. Hana Sloupová Bürgerová, R.N.
19. MASARYKOVA UNIVERZITA, 2020. Campus day: akce zrušena. In: *Masarykova univerzita: Lékařská fakulta* [online]. Brno: Masarykova univerzita Lékařská fakulta, 2020[cit. 2020-04-6]. Dostupné z: <https://www.med.muni.cz/kalendar/kalendar-akci/campus-day-akce-zrusena>

20. MZČR, ©2018, *Kvalifikační standart Všeobecná sestra*. Ministerstvo zdravotnictví České republiky, Praha [online]. [cit. 2020-06-16]. Dostupné z: https://www.mzcr.cz/Odbornik/dokumenty/kvalifikacni-standard-vseobecna-sestra_16448_947_3.html
21. NCO NZO, 2020. *Specializační vzdělávání*. Národní centrum ošetřovatelství a nelékařských zdravotnických oborů [online]. [cit. 2020-07-09]. Dostupné z: <https://www.nconzo.cz/cs/specializacni-vzdelavani>
22. OSTRAVSKÁ UNIVERZITA, 2019. *Nursing Now – celosvětový projekt ICN a WHO ke zvýšení statutu a profilu ošetřovatelství*. Ostravská univerzita: Lékařská fakulta, Ostrava [online]. [cit. 2020-07-08]. Dostupné z: <https://lf.osu.cz/uom/23308/nursing-now>
23. PLEVOVÁ, Ilona. *Ošetřovatelství I. 2.*, přepracované a doplněné vydání. Praha: Grada Publishing, 2018. *Sestra (Grada)*. ISBN 978-80-271-0888-6.
24. ŘEHÁKOVÁ, Anna. *Motivace sester pro výkon jejich povolání*. Pardubice, 2019. s.46-51. Bakalářská práce. Univerzita Pardubice, Fakulta zdravotnických studií. Vedoucí práce Mgr. Michal Kopecký.
25. ŘIHÁČEK, Tomáš, Ivo ČERMÁK, Tomáš ŘIHÁČEK, Roman HYTYCH a kolektiv. *Kvalitativní analýza textu: čtyři přístupy*. Brno: Masarykova univerzita, 2013. ISBN 978-80-210-6382-2.
26. STŘEDNÍ ZDRAVOTNICKÁ ŠKOLA PARDUBICE, 2020. *Kritéria přijímacího řízení Praktická sestra*. Střední zdravotnická škola Pardubice [online]. [cit. 2020-06-12]. Dostupné z: <https://www.szs-pardubice.cz/prakticka-sestra-154/>
27. STŘEDNÍ ZDRAVOTNICKÁ ŠKOLA PARDUBICE, 2020. *Kritéria přijímacího řízení Zdravotnické lyceum*. Střední zdravotnická škola Pardubice [online]. [cit. 2020-6-02]. Dostupné z: <https://www.szs-pardubice.cz/zdravotnicke-lyceum-633/>

28. STŘEDNÍ ZDRAVOTNICKÁ ŠKOLA PARDUBICE, 2018. *Učební plán Praktická sestra*. Střední zdravotnická škola Pardubice [online]. [cit. 2020-05-06]. Dostupné z: <https://www.szs-pardubice.cz/ucebni-plany-789/>
29. SZŠ A VOŠ HAVLÍČKŮV BROD, ©2018. *Informace k přijímacímu řízení do modelu 4+1*. SZŠ A VOŠ Havlíčkův Brod [online]. [cit. 2020-07-02]. Dostupné z: <http://www.zdravskolhb.cz/prijimaci-rizeni-2019/>
30. SWANSON Deborah, 2020. *6 Reasons Why 2020 Is the Year of the Nurse*. Daily nurse, New York, [online]. [cit. 2020-07-08]. Dostupné z: <https://dailynurse.com/?s=6+reasons+why+202>
31. ŠPAČEK, Milan. Koncepce ošetřovatelství. In: *Ministerstvo zdravotnictví České republiky* [online]. Praha, 2004 [cit. 2020-07-12]. Dostupné z: https://www.mzcr.cz/Odbornik/obsah/koncepce-osetrovatelstvi_3196_3.html
32. UNIVERZITA PARDUBICE, 2020. *Historie*. Univerzita Pardubice, Fakulta zdravotnických studií [online]. [cit. 2020-06-09]. Dostupné z: <https://fzs.upce.cz/fzs/fakulta/o-fakulte.html>
33. UNIVERZITA PARDUBICE, 2020. *Podporujeme kampaň Nursing now*. Univerzita Pardubice: Fakulta zdravotnických studií [online]. [cit. 2020-06-20]. Dostupné z: <https://fzs.upce.cz/cepez/podporujeme-nursing-now>
34. VEVERKOVÁ, Lucie. *Determinanty ovlivňující psychickou a fyzickou zátěž všeobecných sester na ortopedické klinice*. Plzeň, 2019. s.63-65. Diplomová práce. Západočeská univerzita v Plzni, Fakulta zdravotnických studií. Vedoucí práce PhDr. Petra Bejvančíková.
35. WHO, ©2020. *Yeas of the Nurse and the Midwife 2020*. World Healht Organization [online]. [cit. 2020-07-09]. Dostupné z: <https://www.who.int/campaigns/year-of-the-nurse-and-the-midwife-2020>

13 PŘÍLOHY

Příloha A - Odborná způsobilost k výkonu povolání Všeobecné sestry.....	61
Příloha B - Odborná způsobilost k výkonu povolání Zdravotnického asistenta.....	63
Příloha C - Odborná způsobilost k výkonu povolání Praktické sestry	64
Příloha D - Kritéria přijímacího řízení Zdravotnické lyceum.....	65
Příloha E - Učební plán pro obor Praktická sestra.....	66
Příloha F - Vyhláška o činnostech zdravotnických pracovníků - Praktická sestra.....	67
Příloha G - Vyhláška o činnostech zdravotnických pracovníků - Všeobecná sestra.....	68
Příloha H - Otázky k rozhovoru.....	71
Příloha I - Žádost o umožnění průzkumu	72

Příloha A - Odborná způsobilost k výkonu povolání Všeobecné sestry

Zákon č. 96/2004 Sb. o nelékařských zdravotnických povoláních ze dne 4. února 2004,

hlava II, díl 1, § 5 Odborná způsobilost k výkonu povolání všeobecné sestry.

(1) Odborná způsobilost k výkonu povolání všeobecné sestry se získává absolvováním

a) nejméně tříletého akreditovaného zdravotnického bakalářského studijního oboru pro přípravu všeobecných sester,

b) nejméně tříletého studia v oboru diplomovaná všeobecná sestra na vyšších zdravotnických školách,

c) vysokoškolského studia ve studijních programech psychologie – péče o nemocné, pedagogika – ošetřovatelství, pedagogika – péče o nemocné, péče o nemocné nebo učitelství odborných předmětů na střední zdravotnické škole, pokud bylo studium prvního ročníku zahájeno nejpozději v akademickém roce 2003/2004,

d) tříletého studia v oboru diplomovaná dětská sestra nebo diplomovaná sestra na psychiatrii na vyšších zdravotnických školách, pokud bylo studium prvního ročníku zahájeno nejpozději ve školním roce 2003/2004,

e) studijního oboru všeobecná sestra na střední zdravotnické škole, pokud bylo studium prvního ročníku zahájeno nejpozději ve školním roce 2003/2004,

f) studijního oboru sestra, dětská sestra, sestra pro psychiatrii, sestra pro intenzivní péči, ženská sestra nebo porodní asistentka na střední zdravotnické škole, pokud bylo studium prvního ročníku zahájeno nejpozději ve školním roce 1996/1997

nebo

g) tříletého studia v oboru diplomovaná porodní asistentka na vyšších zdravotnických školách, pokud bylo studium prvního ročníku zahájeno nejpozději ve školním roce 2003/2004.

(2) Všeobecná sestra, která získala odbornou způsobilost podle odstavce 1 písm. e) až g), může vykonávat své povolání bez odborného dohledu až po 3 letech výkonu povolání všeobecné sestry. Do té doby musí vykonávat své povolání pouze pod odborným dohledem. Povinnost podle věty první se nevztahuje na všeobecné sestry, 65 Příloha č. 2b které po získání odborné způsobilosti absolvovaly vysokoškolské studium ošetřovatelského zaměření.

(3) Za výkon povolání všeobecné sestry se považuje poskytování ošetrovatelské péče. Dále se všeobecná sestra ve spolupráci s lékařem podílí na preventivní, léčebné, diagnostické, rehabilitační, neodkladné nebo dispenzární péči.

(4) Pokud způsobilost k výkonu všeobecné sestry získal muž, je oprávněn používat označení odbornosti všeobecný ošetrovatel

Zdroj: Česko,2004

Příloha B - Odborná způsobilost k výkonu povolání Zdravotnického asistenta

Zákon č. 96/2004 Sb. o nelékařských zdravotnických povoláních ze dne 4. února 2004, hlava II, díl 3, § 29 Odborná způsobilost k výkonu povolání zdravotnického asistenta

- (1) Odborná způsobilost k výkonu povolání zdravotnického asistenta se získává absolvováním
- a, absolvováním střední zdravotnické školy v oboru zdravotnický asistent,
 - nebo
 - b, akreditovaného kvalifikačního kurzu zdravotnický asistent po získání úplného středního vzdělání a způsobilosti k výkonu povolání ošetřovatele podle § 36.
- (2) Dále mají odbornou způsobilost k výkonu povolání zdravotnického asistenta zdravotničtí pracovníci, kteří získali způsobilost k výkonu povolání
- a, zdravotnického záchranáře podle § 18, nebo
 - b, porodní asistentky podle § 6.
- (3) Za výkon povolání zdravotnického asistenta se považuje poskytování ošetřovatelské péče pod odborným dohledem všeobecné sestry nebo porodní asistentky. Dále se zdravotnický asistent ve spolupráci s lékařem podílí na preventivní, léčebné, rehabilitační, neodkladné, diagnostické a dispenzární péči.

Zdroj: Česko,2004

Příloha C - Odborná způsobilost k výkonu povolání Praktické sestry

Zákon č. 201/2017 Sb. o změna zákona o nelékařských zdravotnických povoláních ze dne 8.června 2017, část první, § 21b Odborná způsobilost k výkonu povolání praktické sestry

(1) Odborná způsobilost k výkonu povolání praktické sestry se získává absolvováním

- a)** střední zdravotnické školy v oboru praktická sestra,
- b)** střední zdravotnické školy v oboru zdravotnický asistent, pokud bylo studium prvního ročníku zahájeno nejpozději ve školním roce 2018/2019,
- c)** akreditovaného kvalifikačního kurzu praktická sestra po získání středního vzdělání s maturitní zkouškou a odborné způsobilosti k výkonu povolání ošetřovatele podle § 36,
- d)** akreditovaného kvalifikačního kurzu zdravotnický asistent po získání ošetřovatele středního vzdělání s maturitní zkouškou a odborné způsobilosti k výkonu povolání podle § 36, pokud akreditovaný kvalifikační kurz byl zahájen do konce roku 2018, nebo
- e)** 6 semestrů akreditovaného zdravotnického bakalářského studijního oboru pro přípravu všeobecných sester nebo 3 ročníků na vyšší odborné škole v oboru diplomovaná všeobecná sestra.

(2) Odbornou způsobilost k výkonu povolání praktická sestra má také zdravotnický pracovník, který získal odbornou způsobilost k výkonu povolání

- a)** zdravotnického záchranáře podle § 18, nebo
- b)** porodní asistentky podle § 6.

(3) Za výkon povolání praktické sestry se považuje poskytování ošetřovatelské péče. Dále se praktická sestra ve spolupráci s lékařem nebo zubním lékařem podílí na preventivní, léčebné, rehabilitační, paliativní, neodkladné, diagnostické a dispenzární péči.

Zdroj: Česko, 2017

Příloha D - Kritéria přijímacího řízení Zdravotnické lyceum

Kritéria přijímacího řízení - 78-42-M/04 Zdravotnické lyceum

Ředitelka školy rozhodla, že v rámci 1. kola přijímacího řízení pro školní rok 2020/2021 budou uchazeči o přijetí do 1. ročníku oboru vzdělání 78-42-M/04 Zdravotnické lyceum konat jednotnou přijímací zkoušku dle ustanovení § 60b odst. 2 zákona č. 561/2004 Sb. (školní zákon), ve znění pozdějších předpisů a stanovila jednotná kritéria:

1. Do prvního ročníku čtyřletého studia se přijímají uchazeči, kteří splnili 9 let povinné školní docházky. Uchazeči budou přijati dle kapacitních možností školy - plánovaný počet míst pro přijetí: 30, z toho jedno místo bude ponecháno pro odvolací řízení.
2. Pořadí uchazečů bude stanoveno podle:
 - a) výsledků jednotné přijímací zkoušky
 - test z českého jazyka a literatury v délce 60 minut (maximální počet bodů 50)
 - test z matematiky v délce 70 minut (maximální počet bodů 50)Podmínkou pro přijetí bude získání **minimálně 35 bodů** v součtu bodového hodnocení testu z matematiky a testu z českého jazyka.
 - b) vysvědčení z 2. pololetí předposledního ročníku ZŠ a 1. pololetí posledního ročníku ZŠ
maximální počet bodů 40
1,0 = 20 bodů, do 1,1 = 19 b, do 1,2 = 18 b, do 1,3 = 17 b, do 1,5 = 16 b,
do 1,6 = 15 b, do 1,7 = 14 b, do 1,8 = 13 b, do 1,9 = 12 b, do 2,0 = 11 b, do 2,1 = 10 b,
do 2,2 = 9 b, do 2,3 = 8 b, do 2,5 = 7 b, do 2,6 = 6 b, do 2,7 = 5 b, do 2,8 = 4 b,
do 2,9 = 3 b, do 3 = 2 b, do 3,5 = 1 b
za každou známku nedostatečnou se odečítá 5 bodů, za sníženou známku z chování se odečítají 2 body za hodnocení uspokojivé a 3 body za hodnocení neuspokojivé
 - c) umístění v okresních, krajských a celostátních kolech olympiád
1. místo = 2 body, 2. a 3. místo = 1 bod. Maximální počet bodů za umístění = 4 body.
Tuto skutečnost doloží uchazeč současně s přihláškou ke vzdělání.
 - d) Oficiálně doložená dlouhodobá činnost v rámci aktivit se zdravotnickým zaměřením za poslední 2 roky = 2 body.

Při rovnosti bodů rozhoduje o pořadí prospěch z přírodopisu a cizího jazyka.

Řádný termín konání jednotných přijímacích zkoušek: 14.4.2020, 15.4.2020

Náhradní termín: 13.5.2020, 14.5.2020

Přihlášky ke studiu: do 2.3.2020

Mgr. Monika Mátlová
ředitelka

Zdroj: Kritéria přijímacího řízení, 2020

Příloha E - Učební plán pro obor Praktická sestra

Školní vzdělávací program: Praktická sestra

Kód a název oboru vzdělávání: 53-41-M/03 – Praktická sestra

Délka a forma studia: čtyřleté denní studium

Stupeň vzdělání: střední vzdělání s maturitní zkouškou

Datum platnosti vzdělávacího programu: od 1. září 2018 1. ročníkem počínaje

4. UČEBNÍ PLÁN

Kategorie a názvy předmětů	Počet týdenních vyučovaných hodin v ročnících				
	I.	II.	III.	IV.	Celkem
<u>Povinné předměty</u>					
Český jazyk a literatura	3	3	3	3	12
Cizí jazyk (anglický a německý)	3	4	3	4	14
Základy společenských věd	3	1	1	1	6
Biologie a ekologie	2	1	0	0	3
Fyzika	2	1	0	0	3
Chemie	2	2	0	0	4
Matematika	3	4	0	0	7
Tělesná výchova	2	2	2	2	8
První pomoc	0	1(1)	0	0	1
Veřejné zdravotnictví a výchova ke zdraví	0	1	0	0	1
Informační a komunikační technologie	2	2	0	0	4
Ekonomika	2	0	0	0	2
Klinická propedeutika	0	2	0	0	2
Základy epidemiologie a hygieny	1	0	0	0	1
Somatologie	4	0	0	0	4
Patologie	0	1	0	0	1
Ošetřovatelství	3(2)	6(4)	0	0	9
Ošetřovatelství v chirurgii	0	0	3	4	7
Ošetřovatelství v interním lékařství	0	0	4	3	7
Ošetřovatelství v pediatrii	0	0	2	0	2
Ošetřovatelství v klinických oborech	0	0	1	1	2
Ošetřování nemocných	0	0	12	14	26
Psychologie a komunikace	0	2	2(1)	1	5
<u>Volitelné předměty</u>	0	0	1	1	2
SSOM					
Konverzace v cizím jazyce					
SPSK					
CELKEM	32	33	34	34	133

^z - předmět je povinnou součástí maturitní zkoušky

^{zv} - předmět je povinněvolitelnou součástí maturitní zkoušky

- čísla v závorkách určují počty hodin cvičení z celkového počtu hodin vyučovaného předmětu
- na hodiny cvičení se třída dělí na skupiny v souladu s metodickým pokynem MŠMT ČR
- volitelný předmět si žák přihlásí na předepsaném tiskopisu
- součástí výuky jsou projektové dny související s průřezovými tématy

Zdroj: Učební plány, 2018

Příloha F - Vyhláška o činnostech zdravotnických pracovníků - Praktická sestra

Vyhláška č. 391/2017 Sb., kterou se mění vyhláška č. 55/2011 Sb. o činnostech zdravotnických pracovníků a jiných odborných pracovníků ve znění vyhlášky č. 2/2016 Sb., ze dne 16. listopadu 2017, Čl 1, §4a Praktická sestra

Praktická sestra

- (1)** Praktická sestra vykonává činnosti podle § 3 odst. 1 a dále bez odborného dohledu a bez indikace a v souladu s diagnózou stanovenou lékařem nebo zubním lékařem poskytuje nebo zajišťuje základní ošetrovatelskou péči. Přitom zejména může
- a) sledovat fyziologické funkce za použití zdravotnických prostředků a získané informace zaznamenávat do dokumentace,
 - b) pozorovat a zaznamenávat fyzický a psychický stav pacienta a schopnost příjmu potravy,
 - c) provádět komplexní hygienickou péči, včetně prevence proleženin,
 - d) rozdělovat stravu pacientům podle diet a dbát na jejich dodržování, dohlížet na dodržování pitného režimu, sledovat bilanci tekutin, pečovat o vyprazdňování,
 - e) aplikovat zábaly, obklady, léčivé koupele, teplé a studené procedury,
 - f) provádět sociální aktivizaci zejména v rámci péče o seniory,
 - g) pečovat o zajištění psychické pohody, pocitu jistoty, bezpečí a sociálního kontaktu,
 - h) vykonávat činnosti při zajištění herních aktivit dětí,
 - i) provádět ve spolupráci s fyzioterapeutem, ergoterapeutem, všeobecnou sestrou, dětskou sestrou a porodní asistentkou rehabilitační ošetrovatelství, zejména polohování, posazování, základní pasivní, dechová a kondiční cvičení, nácvik sebeobsluhy s cílem zvyšování soběstačnosti pacienta a metody bazální stimulace s ohledem na prevenci a nápravu poruch funkce, včetně prevence dalších poruch vyplývajících ze snížené mobility nebo imobility,
 - j) sledovat poruchy celistvosti kůže,
 - k) pečovat o močové katetry pacientů starších 3 let; péči o močové katetry pacientů se rozumí zejména hygiena genitálu, dezinfekce katetru, výměna močového sáčku,
 - l) ošetřovat periferní žilní vstupy,
 - m) zajišťovat činnosti spojené s přijetím, přemístováním a propuštěním pacientů,
 - n) poskytovat a zajišťovat psychickou podporu umírajícím a jejich blízkým a po stanovení smrti lékařem zajišťovat péči o tělo zemřelého a činnosti spojené s úmrtím pacienta,
 - o) vykonávat činnosti při přejímání, kontrole, manipulaci a uložení léčivých přípravků¹⁰⁾,

p) vykonávat v rozsahu své odborné způsobilosti činnosti při přejímání, kontrole, manipulaci a uložení zdravotnických prostředků¹¹⁾) a prádla, jejich dezinfekci a sterilizaci a zajištění jejich dostatečné zásoby,

q) vykonávat činnosti při zajišťování stálé připravenosti pracoviště včetně věcného a technického vybavení a funkčnosti zdravotnických prostředků.

(2) Praktická sestra může vykonávat bez odborného dohledu na základě indikace lékaře nebo zubního lékaře jednoduché výkony při poskytování zdravotní péče; zejména může

a) podávat léčivé přípravky¹⁰⁾) s výjimkou radiofarmak; léčivé přípravky nemůže podávat formou nitrožilní injekce, infuzí nebo aplikací do epidurálních katetrů a dále u dětí do 3 let věku formou intramuskulární injekce,

b) provádět odsávání sekretů z horních cest dýchacích u pacientů při vědomí starších 10 let a zajišťovat jejich průchodnost,

c) zavádět a udržovat inhalační a kyslíkovou terapii,

d) odebírat kapilární a žilní krev a jiný biologický materiál,

e) provádět vyšetření biologického materiálu získaného neinvazivní cestou a kapilární krve,

f) provádět ošetření nekomplikovaných chronických ran, ošetřovat stomie,

g) podávat potraviny pro zvláštní lékařské účely⁴⁴⁾)

(3) Praktická sestra pod odborným dohledem zubního lékaře může

a) zpracovávat dentální materiály v ordinaci,

b) vykonávat činnost zubní instrumentářky podle § 40 odst. 1 písm. c).

(4) Při poskytování specializované ošetrovatelské péče může praktická sestra pod odborným dohledem všeobecné sestry, dětské sestry nebo porodní asistentky vykonávat činnosti podle odstavce 1 písm. a) až l), p) a q).

(5) Při poskytování vysoce specializované ošetrovatelské péče může praktická sestra pod přímým vedením všeobecné sestry se specializovanou způsobilostí, dětské sestry se specializovanou způsobilostí nebo porodní asistentky se specializovanou způsobilostí v oboru vykonávat činnosti podle odstavce 1 písm. a) až l), p) a q).

Zdroj: Česko,2017

Příloha G - Vyhláška o činnostech zdravotnických pracovníků - Všeobecná sestra

Vyhláška č. 391/2017 Sb., kterou se mění vyhláška č. 55/2011 Sb. o činnostech zdravotnických pracovníků a jiných odborných pracovníků ve znění vyhlášky č. 2/2016 Sb., ze dne 16. listopadu 2017, Čl 1, §4a Praktická sestra

(1) Všeobecná sestra vykonává činnosti podle § 3 odst. 1 a dále bez odborného dohledu a bez indikace, v souladu s diagnózou stanovenou lékařem nebo zubním lékařem poskytuje, případně zajišťuje základní a specializovanou ošetrovatelskou péči prostřednictvím ošetrovatelského procesu. Přitom zejména může

- a)** vyhodnocovat potřeby a úroveň soběstačnosti pacientů, projevů jejich onemocnění, rizikových faktorů, a to i za použití měřicích technik používaných v ošetrovatelské praxi (například testů soběstačnosti, rizika proleženin, měření intenzity bolesti, stavu výživy),
- b)** sledovat a orientačně hodnotit fyziologické funkce pacientů, včetně saturace kyslíkem a srdečního rytmu, a další tělesné parametry za použití zdravotnických prostředků,
- c)** pozorovat, hodnotit a zaznamenávat fyzický a psychický stav pacienta,
- d)** získávat osobní, rodinnou, pracovní a sociální anamnézu,
- e)** zajišťovat a provádět vyšetření biologického materiálu získaného neinvazivní cestou a kapilární krve,
- f)** provádět odsávání sekretů z horních cest dýchacích a z permanentní tracheostomické kanyly u pacientů starších 3 let a zajišťovat jejich průchodnost,
- g)** hodnotit a ošetrovat poruchy celistvosti kůže a chronické rány a ošetrovat stomie,
- h)** hodnotit a ošetrovat centrální a periferní žilní vstupy, včetně zajištění jejich průchodnosti,
- i)** pečovat o zavedené močové katetry pacientů všech věkových kategorií, včetně provádění výplachů močového měchýře,
- j)** provádět ve spolupráci s fyzioterapeutem, ergoterapeutem a logopedem ve zdravotnictví rehabilitační ošetrování, zejména polohování, posazování, základní pasivní, dechová a kondiční cvičení, nácvik mobility a přemisťování, nácvik sebeobsluhy s cílem zvyšování soběstačnosti pacienta a cvičení týkající se rehabilitace poruch komunikace a poruch polykání a vyprazdňování a metody bazální stimulace s ohledem na prevenci a nápravu poruch funkce těla, včetně prevence dalších poruch z imobility,
- k)** edukovat pacienty, případně jiné osoby v ošetrovatelských postupech, použití zdravotnických prostředků a připravovat pro ně informační materiály,

l) orientačně hodnotit sociální situaci pacienta, identifikovat potřebnost spolupráce sociálního nebo zdravotně-sociálního pracovníka a zprostředkovat pomoc v otázkách sociálních a sociálně-právních,

m) zajišťovat činnosti spojené s přijetím, přemístováním a propuštěním pacientů,

n) poskytovat a zajišťovat psychickou podporu umírajícím a jejich blízkým a po stanovení smrti lékařem zajišťovat péči o tělo zemřelého a činnosti spojené s úmrtím pacienta,

o) přejímat, kontrolovat, ukládat léčivé přípravky, manipulovat s nimi a zajišťovat jejich dostatečnou zásobu,

p) přejímat, kontrolovat a ukládat zdravotnické prostředky¹¹⁾ a prádlo, manipulovat s nimi a zajišťovat jejich dezinfekci a sterilizaci a jejich dostatečnou zásobu,

q) analyzovat, zajistit a hodnotit kvalitu a bezpečnost poskytované ošetrovatelské péče⁴²⁾,

r) zajišťovat stálou připravenost pracoviště včetně věcného a technického vybavení a funkčnosti zdravotnických prostředků,

s) doporučovat použití vhodných zdravotnických prostředků pro péči o stomie, chronické rány nebo při inkontinenci,

t) doporučovat vhodné kompenzační zdravotnické prostředky pro zajištění mobility a sebeobsluhy v domácím prostředí.

(2) Při poskytování vysoce specializované ošetrovatelské péče může všeobecná sestra pod odborným dohledem všeobecné sestry se specializovanou způsobilostí v příslušném oboru nebo porodní asistentky se specializovanou způsobilostí v příslušném oboru a v souladu s diagnózou stanovenou lékařem nebo zubním lékařem vykonávat činnosti podle odstavce 1 písm. a) až k), o) a p).

(3) Všeobecná sestra může vykonávat bez odborného dohledu na základě indikace lékaře nebo zubního lékaře činnosti při poskytování preventivní, diagnostické, léčebné, rehabilitační, neodkladné, paliativní a dispenzární péče. Přitom zejména připravuje pacienty k diagnostickým a léčebným výkonům a na základě indikace lékaře nebo zubního lékaře je provádí nebo při nich asistuje nebo zajišťuje ošetrovatelskou péči při těchto výkonech a po nich; zejména může

a) zavádět periferní žilní katetry pacientům starším 3 let,

b) podávat léčivé přípravky¹⁰⁾ s výjimkou radiofarmak, nejde-li o nitrožilní injekce nebo infuze u dětí do 3 let věku, pokud není dále uvedeno jinak,

c) zavádět a udržovat inhalační a kyslíkovou terapii,

d) provádět screeningová, depistážní a dispenzární vyšetření, odebírat krev a jiný biologický materiál a hodnotit, zda jsou výsledky fyziologické; v případě fyziologických výsledků může naplánovat termín další kontroly,

- e) provádět ošetření akutních a operačních ran, včetně ošetření drénů, drenážních systémů a kůže v průběhu léčby radioterapií,
 - f) odstraňovat stehy u primárně hojících se ran a drény s výjimkou drénů hrudních a drénů v oblasti hlavy,
 - g) provádět katetrizaci močového měchýře žen a dívek starších 3 let,
 - h) provádět výměnu a ošetření tracheostomické kanyly, zavádět gastrické sondy pacientům při vědomí starším 10 let, včetně zajištění jejich průchodnosti a ošetření, a aplikovat enterální výživu u pacientů všech věkových kategorií,
 - i) provádět výplach žaludku u pacientů při vědomí starších 10 let,
 - j) asistovat při zahájení aplikace transfuzních přípravků a ošetřovat pacienta v průběhu aplikace a ukončovat ji,
 - k) provádět návštěvní službu a poskytovat péči ve vlastním sociálním prostředí pacienta,
 - l) podávat potraviny pro zvláštní lékařské účely⁴⁴).
- (4) Všeobecná sestra pod odborným dohledem lékaře nebo zubního lékaře může
- a) aplikovat nitrožilně krevní deriváty¹²),
 - b) zpracovávat dentální materiály v ordinaci,
 - c) vykonávat činnost zubní instrumentářky podle § 40 odst. 1 písm. c).

Zdroj: Česko, 2017

1. Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání v oboru?
- Myslíte si, že je pro klinickou praxi dostačující?
 2. Jak dlouhé je Vaše působení v klinické praxi?
 3. Mohla byste uvést dřívější podmínky, které byly zapotřebí k vašemu studiu?
 4. Jak hodnotíte vzdělávání pro profesi sestry v průběhu vašeho studia?
 5. Z jakého důvodu si myslíte, že je potřebné, aby dnešní „všeobecná“ sestra měla vysokou popřípadě vyšší odbornou školu?
 6. V současné době je několik možností pro vzdělávání sester, jaký by byl dle Vašeho názoru ten nejideálnější, abychom získaly plnohodnotné sestry?
 7. a, Je současný systém vzdělávání dobře nastavený na to, aby po absolvování byly všeobecné sestry dobře připraveny pro praxi? – Všeobecné sestry
b, Je současný systém vzdělávání dobře nastavený na to, aby po absolvování střední školy byly praktické sestry připraveny pro praxi? – Praktické sestry
 8. Jak vy osobně vnímáte současný systém ve vzdělávání sester? Jaký na něj máte názor?
 9. Jaký máte názor na kvalitu absolventek v současné době? (můžete uvést od 1-10)
0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
10. Co byste zařadila jako hlavní důvod odchodu sester, mimo jejich profesi? Vnímáte ještě nějaké důvody, proč tomu tak je?
 11. Co je Vaší motivací k výkonu tohoto povolání?
 12. Otázka pro praktické sestry – Jaký byl váš důvod, dále nepokračovat ve studiu VS? Co vás od toho odrazovalo?
 13. Otázka pro všeobecné sestry – Co bylo během studia pro vás nejnáročnější? Po absolvování VŠ, cítila jste se dostatečně připravená, pro nástup do klinické praxe?

Příloha I - Žádost o umožnění průzkumu

Vážená paní/pane

Oslovení:

Odkud jste:

Kontakty na Vás:

VĚC: ŽÁDOST O UMOŽNĚNÍ PRŮZKUMU

Vážená paní/pane

jsem studentkou třetího ročníku bakalářského studia (prezenční forma – obor Všeobecná sestra), na Katedře ošetrovatelství Fakulty Zdravotnických Studií Univerzity Pardubice a obracím se na Vás se žádostí o možnost realizace výzkumu, který je součástí mé bakalářské práce na téma *„Pohled všeobecných a praktických sester na současné možnosti vzdělávání“*; (školitelkou mé práce je PhDr. Iva Marková). Průzkum je zaměřen na pohled všeobecných a praktických sester na současné možnosti vzdělávání)

Výzkum bude proveden kvalitativní metodou polostrukturovaného rozhoru.

Interview by proběhla jako polostrukturovaný rozhovor v předpokládané délce cca 30-45 minut na jeden rozhovor v klidné, nerušené místnosti. Struktura rozhovoru bude obsahovat předem definované otázky, které v průběhu rozhovoru, vyplyne-li taková potřeba případně doplním či dovysvětlím. Uvedené otázky příkládám s tímto souhlasem, abyste se s nimi mohl/a seznámit před zahájením rozhovoru. Rozhovory by byly s Vaším souhlasem nahrávány na záznamové zařízení (MP3 přehrávač či diktafon) a následně přepsány do elektronické podoby.

Vaše identita zůstane skryta, budete evidováni pouze pod písmenem. Uvedená data budou uchovávána v anonymitě, zpracovávána jako celkový pohled na uvedenou problematiku.

Cílem práce je:

- Zmapovat pohled všeobecných a praktických sester na současné možnosti ve vzdělávání

Pokud byste se vyjádřila kladně, prosím Vás o podpis. Žádost s podpisem bude součástí složky studenta, které bude uchováno ve zdejším archivu FZS.

Děkuji Vám za Vaše vyjádření k žádosti, pevně věřím, že kladné.

S úctou Kateřina Langrová

V Pardubicích dne

Podpis